МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «**Облік та аналіз необоротних активів державного сектору економіки**»

здобувача вищої освіти **ІІ** курсу, групи **ОМУ-22-2**,
спеціальності 071 «**Облік і оподаткування**»,
освітня програма «**Управлінський облік та бізнес-аналітика**»

підпис **Рибачок Дар'ї Володимирівни**

Науковий керівник: *підпис* **Остапенко Яна Олександрівна**
кандидат економічних наук, доцент

Керівник освітньо-професійної програми: *підпис* **Мискін Юрій Ігорович**
доктор економічних наук, доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики, протокол від «19» січня 2024 р. № 8

підпис **Паянок Тетяна Миколаївна**
кандидат економічних наук, доцент

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 11. (номер) 15.01.2024 (дата) (підпис фахівця кафед

Результат перевірки до захисту (до захисту, на доопрацювання) 15.01.2024 (дата) (ініціали, прізвище науков керівника)

Результат захисту 4 (84) B (оцінка) 1.02.2024р (дата захисту)

Голова комісії (підпис) В.К. Савчук (ініціали, прізвище)

Члени комісії (підпис) Ю.І. Лисюк (ініціали, прізвище)

(підпис) Б.М. Балюк (ініціали, прізвище)

(підпис) Н.В. Баранюк (ініціали, прізвище)

БЛАНК

Об'
ОЦ
1. Зміст ви теоретичної зв'язок з представлят послідовнос та пропозиц
2. Дотри оформленн
3. Вчасне ви етапах у терміни
4. Рецензен
Р
1. Доповідь
2. Роздатко
3. Знання практичног відповідати
4. Апробац конференці
Р
ЗАГАЛЬН

ПЕРЕ

Оцінка з бальною ш
84

Прав

Оцінка

Кравчук Н.О.
підпис фахівця кафед

Ю.О. Остапенко
іали, прізвище наук

керівника

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	29		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	47		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	8		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	0		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	37		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	84		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
84	B	4	01.02.2024	В.К. Савчук Ю.Г. Лисюк М.М. Гамок Г.В. Форманюк І.О. Остапенко

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут **обліку, аналізу та аудиту**
Кафедра **облікових технологій та бізнес-аналітики**
Спеціальність: **071 «Облік і оподаткування»**
Освітня програма: «**Управлінський облік та бізнес-аналітика**»

Затверджую
Завідувач кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики
_____ **Т.М. Паянок**
«01» жовтня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на випускну кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти
Рибачок Дар'ї Володимирівни

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи: «Облік та аналіз необоротних активів державного сектору економіки», затверджена наказом ректора від 30.11.2022 № 1254.

2. Строк здачі закінченої роботи: 15 січня 2024 р.

3. Цільова установка (мета роботи): практичне вирішення проблеми удосконалення обліку необоротних активів суб'єктів державного сектору економіки.

Об'єкт дослідження: процес використання необоротних активів суб'єктів державного сектору.

Предмет дослідження: комплекс теоретико - організаційних і методичних питань оцінки, обліку, аналізу та формування звітності щодо необоротних активів суб'єктів державного сектору бюджетних установ.

4. Вихідні дані до роботи: монографічні праці, наукові статті зарубіжних і вітчизняних вчених, наукова друкована періодика та фахові видання, навчальні посібники, методичні та інструктивні матеріали тощо.

5. Перелік графічного матеріалу: 10 таблиць, 17 рисунків (графіків, схем).

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за розділами):

– підходи до вивчення сутності та характеристика необоротних ак
роботах вітчизняних і зарубіжних вчених;

– нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу необоротних
у державному секторі України;

– аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Луцький ремонтни
«МОТОР» за основними показниками;

– організація і методика аналітичного і синтетичного обліку необо
активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»;

– особливості обліку необоротних активів в умовах засто
інформаційних систем і технологій;

– оптимізаційний аналіз необоротних активів та перспект
оптимального використання;

– узагальнення аналізу необоротних активів на ДП «Луцький рем
завод «МОТОР» та оптимального використання за допомогою еко
математичних методів.

7. Календарний план виконання роботи:

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	*факт*
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи	16.09.2022-30.11.2022	01.10.
2	Підготовка розділу роботи та подання його керівнику		
2.1	перший розділ	02.11.2022-23.05.2023	08.11.
2.2	другий розділ	24.05.2023-24.10.2023	20.11.
2.3	третій розділ	27.10.2023-11.12.2022	19.12.
3	Перевірка роботи на наявність академічного плагіату	18.12.2023-29.12.2023	20.12.
4	Попередній захист роботи	29.12.2023	19.01.
5	Отримання відгуку керівника роботи	29.12.2023	29.12.
6	Отримання зовнішньої рецензії	22.01.2024-26.01.2024	26.01.
7	Допуск до захисту завідувача кафедри	29.12.2023	19.01.
8	Захист дипломної роботи	01.02.2024-02.02.2023	01-05.0

8. Дата видачі завдання: «01» жовтня 2023 р.

9. Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ Я.О. Остапе
(підпис) *ініціали, прізви*

10. Керівник освітньої програми _____ Ю.І. Миск
(підпис) *ініціали, прізви*

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Д.В. Риба
(підпис) *ініціали, прізви*

АНОТАЦІЯ

«Облік та аналіз необоротних активів державного сектору економіки»

Мета роботи полягає в практичному вирішенні проблеми удосконалення обліку необоротних активів суб'єктів державного сектору економіки.

Завданнями роботи є розкрити підходи до вивчення сутності та розглянути характеристику необоротних активів в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених; дослідити нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу необоротних активів у державному секторі України; проаналізувати фінансово-господарську діяльності ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за основними показниками»; вивчити організацію і методику аналітичного і синтетичного обліку необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»; дослідити особливості обліку необоротних активів в умовах застосування інформаційних систем і технологій; провести оптимізаційний аналіз необоротних активів та перспективи їх оптимального використання; узагальнення аналізу необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» та оптимального використання за допомогою економіко-математичних методів.

Предметом дослідження є комплекс теоретико - організаційних і методичних питань оцінки, обліку, аналізу та формування звітності щодо необоротних активів суб'єктів державного сектору бюджетних установ.

Об'єктом дослідження виступає процес використання необоротних активів суб'єктів державного сектору.

Базою дослідження виступає Державне підприємство Луцький моторний завод «МОТОР».

За результатами дослідження сформульовані практичні рекомендації з питань удосконалення організації та методики обліку й звітності щодо необоротних активів.

Одержані результати можуть бути використані підприємством для удосконалення підходів до оцінки, обліку та формування звітності по необоротних активах.

Дипломна робота містить 76 сторінку, 10 таблиць, 17 рисунків, список використаних джерел з 27 найменувань, 7 додатків.

Ключові слова: необоротні активи, основні засоби, НП(С)БО, активи, платоспроможність, інвентаризація, комп'ютерна система обліку.

Рік виконання дипломної роботи: 2023 р.

Рік захисту роботи: 2024 р.

SUMMARY

"Accounting and analysis of non-current assets of the public sector of economy"

The purpose of the work is to provide a practical solution to the pro improving the accounting of non-current assets of subjects of the public secto economy.

The objectives of the work are to reveal approaches to the study of the and to consider the characteristics of non-current assets in the works of dome foreign scientists; to investigate the regulatory and legal provision of accoun analysis of non-current assets in the public sector of Ukraine; to analyze the f and economic activities of the SE "Lutsk repair plant "MOTOR" according to t indicators"; to study the organization and methodology of analytical and s accounting of non-current assets at SE Lutsk Repair Plant "MOTOR"; to inv the features of accounting of non-current assets in the conditions of applic information systems and technologies; to conduct an optimization analysis current assets and prospects for their optimal use; to generalize the analysis current assets at SE Lutsk Repair Plant "MOTOR" and their optimal use b economic and mathematical methods.

The subject of research is a complex of theoretical, organizatio methodological issues of assessment, accounting, analysis and reporting current assets of public sector entities of budget institutions.

The object of the research is the process of using non-current assets sector entities.

The basis of the research is enterprise Lutsk Motor Plant "MOTOR as the basis of the research.

According to the results of the study, practical recommendations on in the organization and methods of accounting and reporting on non-current ass formulated.

The obtained results can be used by the enterprise to improve approach assessment, accounting and reporting on non-current assets.

Thesis contains 76 pages, 10 tables, 17 figures, a list of used sourc items, 7 appendices.

Key words: non-current assets, fixed assets, NP(S)BO, assets, s inventory, computer accounting system.

Year of completion of the work: 2023

Year of protection of work: 2024

ЗМІСТ

	стор
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ	9
1.1. Підходи до вивчення сутності та характеристика необоротних активів в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених	9
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу необоротних активів у державному секторі України	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ДП «ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД «МОТОР»	21
2.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за основними показниками	21
2.2. Організація і методика аналітичного і синтетичного обліку необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»	25
2.3. Особливості обліку необоротних активів в умовах застосування інформаційних систем і технологій	33
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ДП «ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД «МОТОР»	42
3.1. Оптимізаційний аналіз необоротних активів та перспективи їх оптимального використання	42
3.2. Узагальнення аналізу необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» та оптимального використання за допомогою економіко-математичних методів	49
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Актуальність теми. Здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктів державного сектору неможливе без використання необоротних активів. Безумовно, що їх склад визначається галузевою приналежністю організації, специфікою її діяльності, а також підходом до ведення діяльності і вибором переліку послуг, які вона налає. Проте найбільш ємною складовою необоротних активів в будь якому випадку є основні засоби. Окрім цього, складовими необоротних активів згідно балансу є нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові фінансові інвестиції, інвестиційна нерухомість, інші необоротні активи, необоротні активи, утримувані для продажу тощо. В сучасних умовах діяльність суб'єктів державного сектору здійснюється з урахуванням тих тенденцій, які відбуваються у світі. Зокрема, широко розвивається міжнародне співробітництво в галузі публічного сектору, український політикум добивається більшої європейської участі в нашій економіці тощо. У зв'язку з цим постало завдання врахування вимог Міжнародних стандартів питаннях обліку й звітності. Результатом такого векторного спрямування стала розробка, затвердження й впровадження Національних положено (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БО ДС).

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Дослідженнями проблематики присвяченої обліку необоротних активів суб'єктів державного сектору займаються багато вітчизняних і зарубіжних науковців. Серед них Адамик О.В., Аткінсон Е.А., Бенько І.Д., Бланк І.А, Бутинець Ф.Ф., Войнаренко М.П., Гізатуліна Л.В., Датар Ш., Друрі К., Лучко М.Р., Портер М., Свірко С.В., Сисюк С.В., Фостер Дж., Хонгрен Ч.Т., Хорунжак Н.М., Шанк Дж.К. та інші.

Аналіз спеціальної літератури та облікової практики свідчить, що в умовах переходу на НП(С)БО ДС в Україні облік необоротних активів в державному секторі вимагає подальших досліджень. Зокрема, є потреба в дослідженні

специфіки цих об’єктів обліку, що вимагає теоретичного опрацювання існуючих нормативно-правових положень, їх осмислення та розвитку. Окрім цього, завжди актуальною для суб’єктів державного сектору є проблема розвитку нових інформаційних технологій управління необоротними активами для забезпечення підвищення ефективності їх використання в умовах хронічного дефіциту бюджетних коштів.

Актуальними питаннями, на які слід акцентувати увагу в дослідженнях: ідентифікація сутності необоротних активів, їх класифікації та проблемах облікового відображення; виявлення проблем оцінки, обліку та шляхів їх вирішення; встановлення вимог до інформаційної бази й інструментарію контролю за необоротними активами і їх розвиток; удосконалення інформаційної системи обліку та формування звітності в частині даних про необоротні активи тощо.

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та практичне вирішення проблеми удосконалення обліку необоротних активів суб’єктів державного сектору в умовах використання національних облікових стандартів через удосконалення організаційно - методичних облікового відображення інформації і врахування управлінських запитів у ній для управління ефективністю.

Для досягнення поставленої мети кваліфікаційної роботи передбачено виконання таких завдань:

− розкрити підходи до вивчення сутності та розглянути характеристику необоротних активів в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених;

- дослідити нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу необоротних активів у державному секторі України;

- проаналізувати фінансово-господарську діяльності ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за основними показниками»;

- вивчити організацію і методику аналітичного і синтетичного обліку необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»;

- дослідити особливості обліку необоротних активів в умовах застосування

інформаційних систем і технологій;

- провести оптимізаційний аналіз необоротних активів та перспективи їх оптимального використання;

- узагальнення аналізу необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» та оптимального використання за допомогою економіко-математичних методів.

Об'єктом дослідження є процес використання необоротних активів суб'єктів державного сектору.

База досліджень виступає Державне підприємство Луцький моторний завод «МОТОР».

Предметом дослідження виступає комплекс теоретико - організаційних і методичних питань оцінки, обліку, аналізу та формування звітності щодо необоротних активів суб'єктів державного сектору бюджетних установ.

Методи дослідження. Досягнення поставленої мети і виконання завдань роботи здійснено з використанням сукупності загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: порівняння, узагальнення та аналіз – з метою ідентифікації сутності необоротних активів, їх класифікації та виявленні проблем обліку; оцінка, аналіз і синтез – для виявлення особливостей вартісного вираження, обліку, формування звітності та контролю, а також розробці пропозицій з їх удосконалення; графічні, табличні прийоми й статистичне дослідження – в процесі виявлення тенденцій і динаміки необоротних активів суб'єктів державного сектору економіки.

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи склали: монографічні праці, наукові статті зарубіжних і вітчизняних вчених, наукова друкована періодика та фахові видання, навчальні посібники, методичні та інструктивні, а також електронні матеріали у вільному доступі в мережі Інтернет, первинна й зведена облікова документація ДП «Луцький ремонтний завод «Мотор» тощо.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Наукова новизна одержаних в процесі виконання кваліфікаційної роботи результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці конкретних практичних

рекомендацій з питань удосконалення організації та методики обліку й звітності щодо необоротних активів, а також аналізу для забезпечення ефективного використання.

Практичне значення результатів дослідження полягає у в тому, що використання пропозицій з удосконалення підходів до оцінки, обліку та формування звітності по необоротних активах дозволить досягти отримання доречної й актуальної інформації для управління їх використанням.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

1.1. Підходи до вивчення сутності та характеристика необоротних активів в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених

Діяльність підприємств державного сектору відбувається у сфері надання послуг соціально-культурного, наукового та іншого характеру. Однією з важливих передумов надання цих послуг є забезпеченість їх необоротними активами.

Особливістю необоротних активів є багаторазове їх використання в процесі повсякденної діяльності, збереження початкового зовнішнього вигляду (форми) протягом тривалого періоду, який перевищує один рік. Під впливом зовнішніх умов вони зношуються і протягом нормативного терміну переносять свою первісну вартість на кінцевий результат діяльності установи, а з цього випливає, що від правильності формування первісної вартості, залежить кінцевий результат діяльності установи [1].

З точки зору економічної теорії – необоротні активи є засобами виробництва, які тривалий період використовуються в господарській діяльності і переносять свою вартість на новостворену продукцію частинами.

Основні характерні ознаки необоротних активів підприємства належність до власності підприємства тривале використання (більше одного року чи одного операційного циклу) утримання з метою корисного використання у виробничо-господарській діяльності.

Нині в законодавчих, нормативних та інструктивних документах відсутнє єдине визначення терміна «необоротні активи», що призводить на практиці до виникнення певних проблемних питань при визнанні активів необоротними.

Вітчизняні нормативно-правові джерела також трактують сутність певних категорій економічних, також і активів необоротних, розгалуженість котрих представлено на рисунку 1.1.

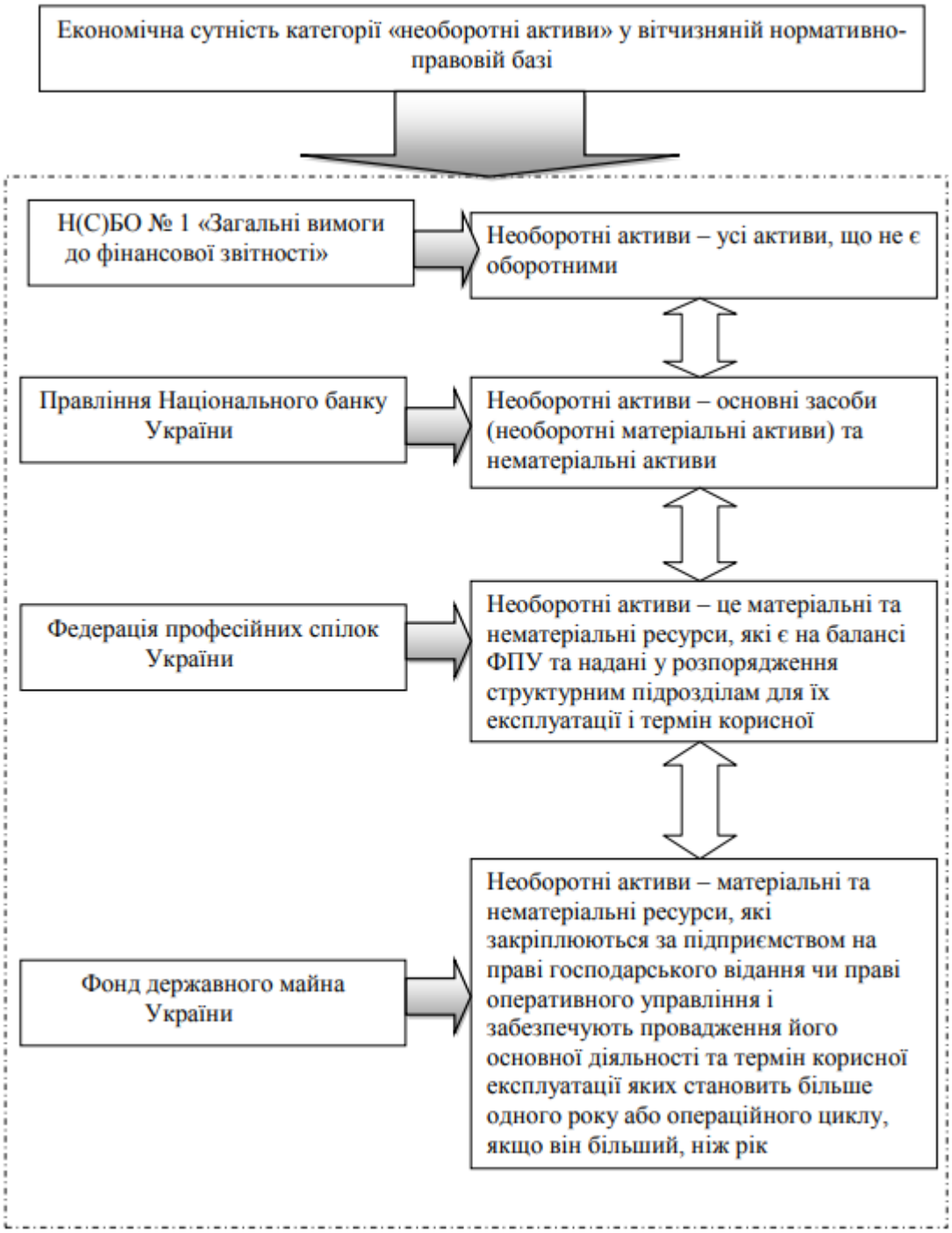

Рис. 1.1. Економічна сутність категорії «необоротні активи» у вітчизняній нормативно-правовій базі

Джерело: узагальнено автором

Так, зокрема відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», «необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними» [2]. У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначення цього важливого терміна відсутнє [3]. У НП(С)БО 7 «Основні засоби» наведено

визначення основних засобів, які є основною складовою необоротних активів. Відповідно до цього стандарту, «основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [4].

Згідно НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», «основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року» [5].

На нашу думку, визначення основних засобів може бути основою для визначення терміну «необоротні активи». Це визначення повинно бути лаконічним і може бути представлене в такій редакції: необоротні активи – це активи, які підприємство утримує з метою використання їх у своїй господарській діяльності, очікуваний термін використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Запропоноване визначення необоротних активів доцільно внести в Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Необоротні матеріальні активи як основна складова необоротних активів мають свої критерії визнання, які, на думку С. М. Кафки, є такими (рис. 1.2):

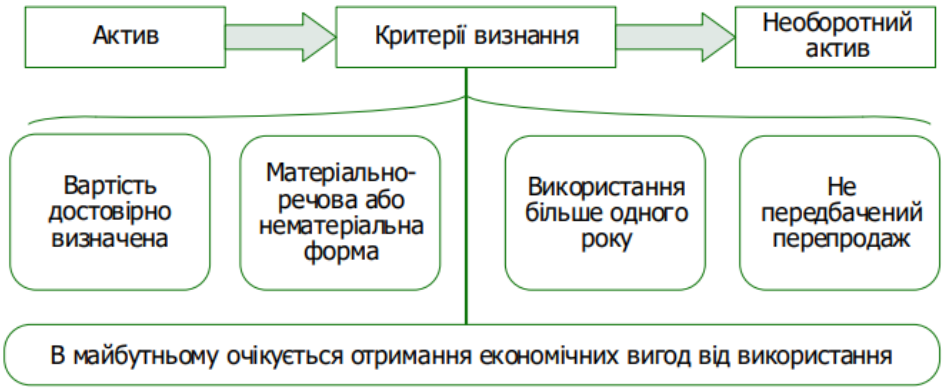

Рис. 1.2. Критерії визнання активу необоротним

Джерело: узагальнено автором на основі [6]

Із рисунка видно, що критеріями визнання необоротності активу є такі:

його вартість може бути достовірно визначена;

використовується більше одного року;

має матеріально-речову або нематеріальну форму;

не передбачається перепродаж;

у майбутньому очікується отримання економічних вигод від використання.

Необхідною умовою правильної організації обліку необоротних активів є її класифікація. У науковій літературі питанню класифікації необоротних активів приділяється велика увага. Так, зокрема, А. А. Гнатюк, здійснюючи класифікацію необоротних активів, наводить якісні її характеристики (Табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Якісні характеристики класифікації необоротних активів

Вид характеристики	**Суть якісної характеристики**
Сутність	Доцільність запропонованої класифікації, відповідно до її сутності та економічної реальності, а не лише виходячи з юридичної форми
Релевантність	Корисність, конкретність, однозначне тлумачення запропонованої класифікації
Об’єктивність	Інформація суб’єктивна, оскільки показує інтереси зацікавлених осіб
Надійність	Відсутність помилок, тобто запобігання викривленню інформації при проведенні класифікації
Змістовність	Розуміння користувачем інформації, отриманої від передавача, способів знакового вираження
Порівняння	Здатність установлювати подібність та розбіжність між типами класифікаційних ознак

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Наведені характеристики заслуговують на увагу й можуть бути використані при внесенні змін та доповнень до чинних нормативних та інструктивних документів з обліку необоротних активів. В. В. Ясишена, наводячи класифікацію нематеріальних активів як складової необоротних, виділяє такі їхні класифікаційні ознаки:

- термін використання (із визначеним терміном використання; із невизначеним терміном використання);

▪ ступінь ідентифікації (ідентифіковані; неідентифіковані);

▪ шлях надходження (придбані НМА; унесені НМА в статутний капітал підприємства; одержані НМА шляхом обміну на подібний об’єкт; одержані НМА шляхом обміну на неподібний об’єкт; безоплатно отримані НМА; отримані НМА в результаті об’єднання підприємств; самостійно створені НМА на підприємстві);

▪ ступінь ліквідності (високоліквідні; низьколіквідні);

▪ правова ознака (права користування природними ресурсами; права користування майном; права на комерційні позначення; права на об’єкти промислової власності; авторське право та суміжні з ними права; інші нематеріальні активи);

▪ джерело фінансування (власні кошти; залучені кошти; державне фінансування);

▪ спосіб оцінки (індивідуальна оцінка; оцінка в сукупності);

▪ ступінь дохідності (високодохідні; низькодохідні; приносять прямий дохід; приносять непрямий дохід);

▪ наявність ліквідаційної вартості (є ліквідаційна вартість; ліквідаційна вартість відсутня);

▪ ступінь морального зношення (високий ступінь морального зношення; низький ступінь морального зношення);

▪ унікальність (унікальні, неунікальні);

▪ можливість нарахування амортизації (амортизовані НМА; неамортизовані НМА);

▪ шлях вибуття (продані НМА; унесені НМА в статутний капітал іншого підприємства; передані НМА шляхом обміну на подібний об’єкт; передані НМА шляхом обміну на неподібний об’єкт; безоплатно передані НМА; ліквідовані НМА);

▪ участь у господарській діяльності підприємства (використовуються в процесі постачання; використовуються в процесі виробництва; використовуються в процесі збуту; використовуються в інвестиційному процесі;

використовуються в процесі управління);

▪ наявність правовстановлюючого документа (є правовстановлюючий документ; правовстановлюючий документ відсутній);

▪ участь у процесі виробництва (бере участь; не бере участі);

▪ відображення в балансі підприємства (НМА, відображений у балансі; НМА, не відображений у балансі);

▪ характер володіння (власні НМА; орендовані НМА)» [7].

Досить цікаву та наповнену схему класифікації необоротних активів наводить Лужняк Л. Й., Нечай Д. Я. (Додаток А) [8].

Із додатку А видно, що науковець, крім названих нами класифікаційних ознак необоротних активів, виділяє ще такі:

«▪ за характером прояву (матеріальні активи, нематеріальні активи);

▪ за характером обслуговування окремих напрямів діяльності (обслуговують процес: виробництва, реалізації та управління);

▪ за формами заставного забезпечення кредиту й страхування (рухомі, нерухомі);

▪ за характером відображення зношення (активи, що амортизуються й, що не амортизуються);

▪ за можливістю використання в господарській діяльності (необоротні активи, що готові до використання, й активи, що потребують монтажу)» [8].

Підсумовуючи зазначимо, що необоротні активи на підприємстві є основою його функціонування. Їх управління визначає успіх кожного суб'єкта господарювання та перспективи його подальшого розвитку.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу необоротних активів у державному секторі України

Сучасне нормативно-правове регулювання обліку в державному секторі України можна представити у вигляді чотирьохрівневої системи. Зокрема, С.В. Свірко пропонує до першого рівня віднести законодавчі акти, накази Президента

України і постанови уряду. Окрему групу регулюючих документів складають Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору. Третій рівень включає методичні рекомендації (вказівки), інструкції, коментарі, листи Міністерства фінансів, Державного казначейства та інших відомств. До останнього рівня належать робочі документи з бухгалтерського обліку самої організації [9].

Законодавча база, якою керуються в своїй діяльності бюджетні установи, досить різноманітна: від загальногосподарських нормативних актів (які використовують і госпрозрахункові підприємства та установи), затверджених Верховною радою України, Кабінетом міністрів України, іншими міністерствами та відомствами, до вузько спеціалізованих (притаманних лише бюджетним установам), затверджених Державним казначейством України тощо.

Схематично рівні регулювання бухгалтерського обліку в державному секторі зображено на рисунку 1.3.

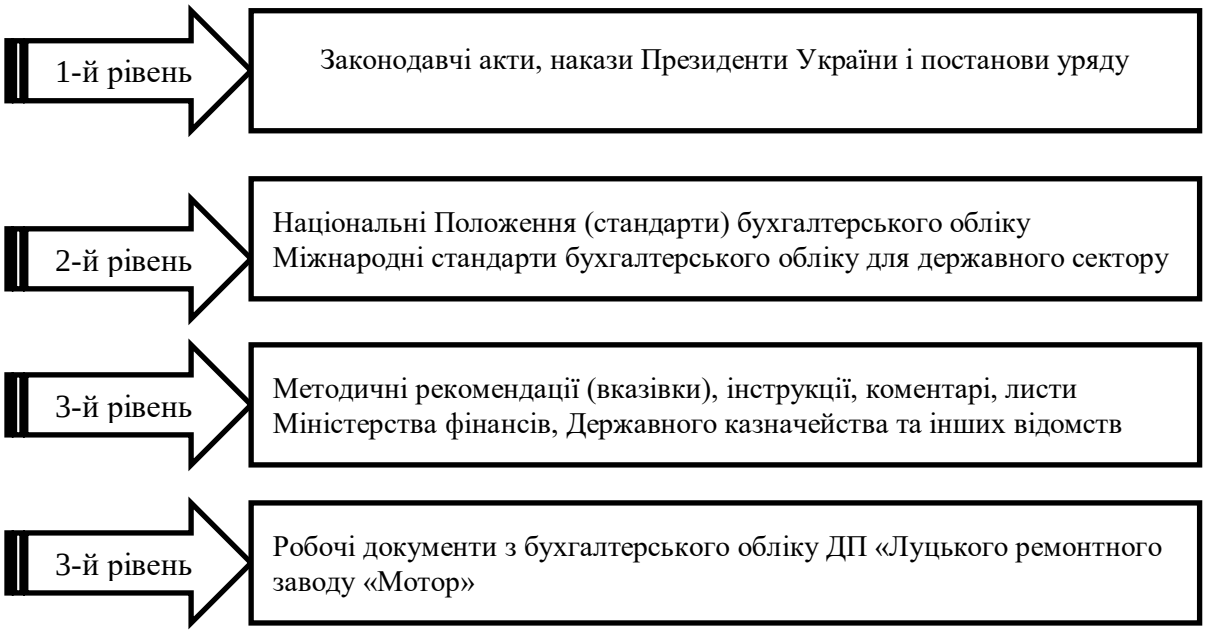

Рис.1.3. Чотирьохрівнева система регулювання бухгалтерського обліку та звітності в державному секторі

Джерело: узагальнено автором

Стосовно питань законодавчого регулювання обліку необоротних активів у державному секторі, слід зазначити, що в даному випадку слід керуватися як загальними нормативними положеннями, які стосуються будь-якої ділянки обліку в бюджетній сфері, так і спеціальними рекомендаціями, стандартами, що стосуються виключно питань обліку необоротних активів.

Таблиця 1.2

Нормативно-правове забезпечення необоротних активів державного сектору

Назва нормативно-правового документу	Сфера регулювання
1	**2**
Бюджетний Кодекс України	«Регулюються відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу» [10]
Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»	«Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи» [5]
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору	«Застосовуються суб'єктами державного сектору для відображення у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції та необоротні матеріальні активи визнані відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [11]
Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору	«Застосовуються суб'єктами державного сектору при визначенні облікової політики і складанні відповідного розпорядчого документа. Зазначено типові строки корисного використання основних засобів» [12]
Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі	«Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності суб'єктів бухгалтерського обліку в державному секторі» [13]
Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України	«Поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з

	законодавством» [3]
Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання. Наказ Міністерства фінансів України	«Порядок застосовується при складанні типових форм з обліку та списання основних засобів розпорядниками бюджетних коштів, Державною казначейською службою України та фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» [14]

продовження таблиці 1.2

1	2
Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 127 «Зменшення корисності активів»	«Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів і її розкриття у фінансовій звітності» [15]
Порядок складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Наказ Міністерства фінансів України	«Регламентує порядок заповнення та подання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Зокрема, порядок представлення інформації про основні засоби в звітності бюджетних установ» [16]

Джерело: узагальнено автором

Отже, у таблиці систематизовано основні нормативні документи, які регулюють необоротні активи в державному секторі. Оскільки державні організації та наукові установи утримуються за рахунок державних коштів, свою діяльність вони мають узгоджувати з нормативами Бюджетного Кодексу України [10].

Не менш важливим в плані питань нормативного регулювання є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в У країні» [3].

Основні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи наводяться в НП(С)БО в державному секторі 121 «Основні засоби» [5]. Даним стандартом обумовлено порядок визнання, оцінки та питання амортизації основних засобів в бюджетному секторі.

Доповнюють та конкретизують НП(С)БО 121 Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів в державному секторі [11]. Аналізуючи НП(С) БО 121 «Основні засоби та зазначені Методичні рекомендації, слід звернути увагу на їх неузгодженість в питаннях амортизаційної політики. Зокрема, НП(С)БО 121«Основні засоби пропонується вартість об’єкта основних засобів розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на дату балансу, при цьому місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12. В Методичних рекомендаціях пропонують вартість об’єкта

основних засобів розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на дату балансу і щокварталу діленням річної суми амортизації на 4. І далі дається вказівка: «…За рішенням керівника суб'єкта державного сектору у розпорядчому документі про облікову політику може бути передбачено нарахування амортизації на річну дату балансу». Отже, єдиного підходу до амортизаційної політики в зазначених документах немає. Відповідно, керівники самостійно мають вирішувати яким методом буде нарахована амортизація та зазначати амортизаційну політику в розпорядчому документі про облікову політику суб'єкта державного сектору.

Вагоме місце в питаннях організаційно-методологічного забезпечення обліку необоротних активів у бюджетній сфері належить «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» [14].

Порядок застосовується при складанні типових форм з обліку та списання основних засобів розпорядниками бюджетних коштів, Державною казначейською службою України та фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування. В наказі обумовлено, що крім загальнообов'язкових форм первинної документації, суб'єкти державного сектору, відповідно до галузевих особливостей, можуть розробляти власні форми для оформлення господарських операцій з надходження, руху та вибуття основних засобів, які повинні містити обов'язкові реквізити, визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] і цим Порядком, та затверджувати їх у розпорядчому документі про організацію бухгалтерського обліку. Знову ж таки виникають деякі неузгоджені питання: з однієї сторони – наказ є обов'язковий до виконання всім суб'єктам державного сектору, з іншої – вони мають можливість самостійно розробляти власні форми для оформлення господарських операцій з надходження, руху та вибуття основних засобів.

Окрім зазначених документів, бухгалтери бюджетних організацій в своїй

роботі з необоротними активами керуються наступною нормативною базою: План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та Порядок застосування Плану рахунків; Типова кореспонденція; Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань»; наказ «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації».

Оцінивши сучасний стан та особливості нормативно-правового забезпечення обліку та аналізу необоротних активів в державному секторі слід зазначити:

– з початком адаптації нормативної бази обліку необоротних активів до міжнародних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, відбулися значні зміни в методології та практиці обліку бюджетної сфери економіки. Були прийняті окремі стандарти, методичні вказівки та роз'яснення щодо питань обліку, оцінки, інвентаризації, амортизаційної політики;

– в той же час проведені порівняння НП(С)БО 121«Основні засоби», Методичних рекомендацій з обліку основних засобів в державному секторі, МСБОДС 17 «Основні засоби» вказують на розбіжності в методиці та практиці обліку, оцінки, процесу визнання основних засобів з метою постановки на баланс. Вважаємо за необхідне, ввести єдині правила щодо питань обліку основних засобів у державному секторі;

– не зважаючи на певні недоречності та неузгодженості в сучасному законодавстві обліку та аналізу необоротних активів державного сектору, на нашу думку, основні вимоги які висувалися до початку проведення модернізації обліку в державному секторі економіки – виконано.

Висновки до розділу 1

1. Необоротні активи - це сукупність матеріальних і нематеріальних прав та ресурсів, що є власністю суб'єкту господарювання, приймають участь у процесі виробничому, вартість свою передають на товар частинами та ефект корисний від яких прогнозується отримати на протязі періоду більше року одного.

2. В законодавчих, нормативних та інструктивних документах відсутнє єдине визначення терміна «необоротні активи», що призводить на практиці до виникнення певних проблемних питань при визнанні активів необоротними.

3. Бухгалтери бюджетних організацій в своїй роботі з необоротними активами керуються наступною нормативною базою: Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Бюджетним кодексом, НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», Методичними рекомендаціями щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, Порядок застосування Плану рахунків; Типова кореспонденція; Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань»; наказ «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації».

РОЗДІЛ 2.
АНАЛІЗ СТАНУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ДП «ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД «МОТОР»

2.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за основними показниками

ДП «Луцький ремонтний завод «Мотор» за своєю спеціалізацією унікальне підприємство в Україні. Тут здійснюють капітальний ремонт цілої низки авіадвигунів військової авіації. Нині волинські «моторівці» становлять серйозну конкуренцію на світових ринках підприємствам з Польщі та інших країн.

9 червня 2010 року Кабінет міністрів України прийняв постанову, відповідно до якого завод увійшов до переліку підприємств авіапромисловості України, які отримують державну підтримку.

Після створення в грудні 2010 року державного концерну «Укроборонпром», завод увійшов до складу концерну.

Луцький «Мотор» – унікальне підприємство, яке проводить повний комплекс робіт з капітального ремонту авіадвигунів, включно з капітальним ремонтом агрегатів паливної автоматики та електроагрегатів. Нещодавно завод відзначив 80-річчя з дати заснування.

На «Моторі» здійснюють капітальний ремонт авіаційних двигунів до більшості літаків тактичної авіації Збройних Сил України: бомбардувальників Су-24, винищувачів Су-27 та МіГ-29, а також капітальний ремонт агрегатів паливної автоматики до двигунів Д-30 КП (КП-2) для літаків Іл-76 військово-транспортної авіації.

Наразі на заводі працює понад 1200 фахівців. До державного та місцевого бюджетів за минулий рік підприємство сплатило 234 мільйони гривень податків.

Зазначається, що за свою історію підприємство пройшло шлях від ремонту поршневих двигунів до – сучасних турбореактивних двигунів 4-го покоління.

За увесь час свого існування заводом відремонтовано понад 18 тисяч турбореактивних двигунів.

Види діяльності:

30.30 Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування

25.62 Механічне оброблення металевих виробів

25.94 Виробництво кріпильних і гвинтонарізних виробів

33.16 Ремонт і технічне обслуговування повітряних і космічних літальних апаратів

52.10 Складське господарство

Аналіз проведено на основі звітностей підприємств, що опубліковані Державною податковою службою України на порталі відкритих даних [17].

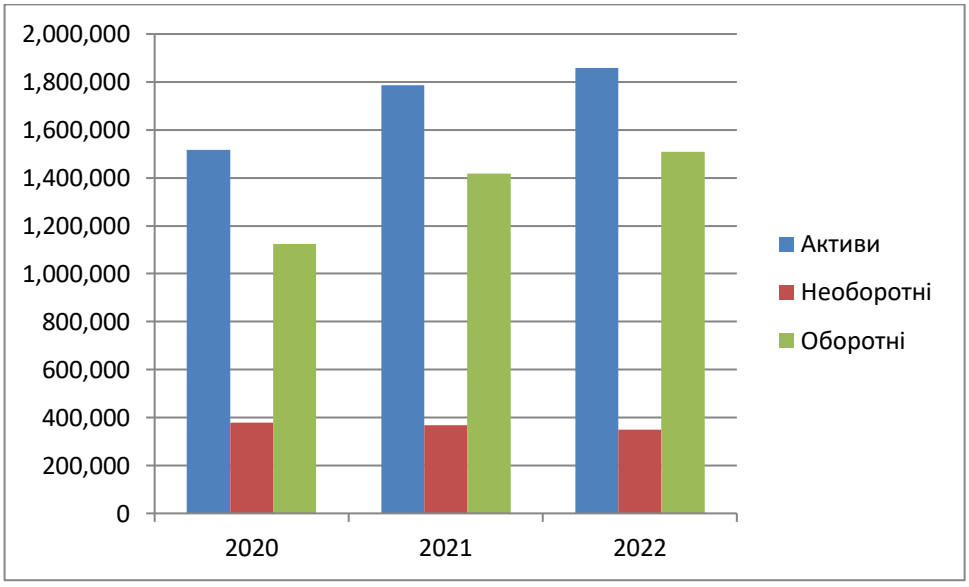

Рис.2.1. Динаміка активів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Джерело: розраховано автором на основі [17]

Спостерігається послаблення господарського потенціалу, на що вказує зменшення суми необоротних активів на 5,05%. Тобто у підприємства скорочується обсяг наявного у розпорядженні майна.

Той факт, що активи скорочуються менш швидко, ніж дохід від продажу товарів і послуг, вказує на необхідність пошуку резервів оптимізації поточної структури активів.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Показник	2020	2021	2022	Абс. приріст, +,-, 2022 р. до		Відн. приріст, %, 2022 р. до	
				2020 р.	2021 р.	2020 р.	2021 р.
Основні засоби	356894	320843	271342	-85552	-49501	-23,97	-15,43
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	379838	368776	350168	-29 670	-18 608	-7,81	-5,05
Запаси	665319	637475	626272	-39047	-11203	-5,87	-1,76
із внутрішніх розрахунків	64661	95584	86689	22 028	-8 895	34,07	-9,31
Поточні фінансові інвестиції	240977	95260	20558	-220 419	-74 702	-91,47	-78,42
ОБОРОТНІ АКТИВИ	1132489	1417558	1508854	376 365	91 296	33,23	6,44
АКТИВИ	1512327	1786334	1859022	346 695	72 688	22,92	4,07

Джерело: розраховано автором на основі [17]

З таблиці 2.1. видно, що розмір активів базового підприємства за 2022 рік відповідно до 2021 зріс на 72688 тис.грн (4,07 %). Це пов’язано з зростанням оборотних активів на 91296 тис.грн (6,44%).

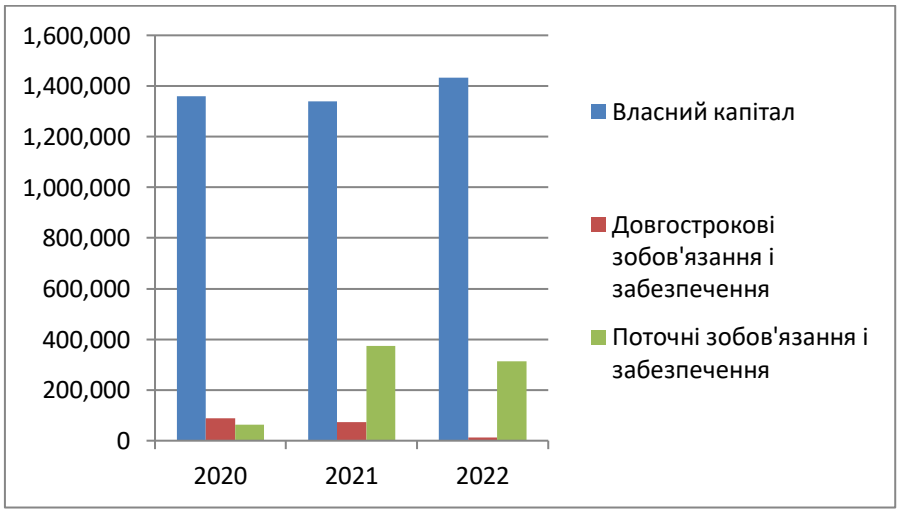

Рис.2.2. Динаміка джерел фінансування ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Джерело: розраховано автором на основі [17]

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасивів (джерел фінансування активів) ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Показник	2020	2021	2022	Абс. приріст, +,-, 2022 р. до		Відн. приріст, % 2022 р. до	
				2020 р.	2021 р.	2020 р.	2021 р
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток	1341450	1320916	94718	-1246732	-1226198	-92,94	-92,8
Власний капітал	1 360 215	1 339 488	1 434 014	73799	94526	5,43	7,06
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	87 835	73 426	11 641	-76194	-61785	-86,75	-84,1
Поточні зобов'язання і забезпечення	64 277	373 420	313 367	249090	-60053	387,53	-16,0

Джерело: розраховано автором на основі [17]

Скорочується сума наявних джерел фінансування для залучення активів, що зумовлено зменшенням короткострокових (-16,08%) і довгострокових зобов’язань (-84,15%).

Факт зростання суми власного капіталу вказує на підвищення рівня благополуччя власників.

Скорочення загальної суми зобов’язань призводить до підвищення незалежності від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів, хоча стримує більш повне розкриття наявного потенціалу компанії.

Таблиця 2.3

Показники стійкості та платоспроможності ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2020-2022 рр., частка одиниці

Показник	2020	2021	2022
Фінансова автономія	0,90	0,75	0,77
Поточна ліквідність	17,62	3,80	4,81

Джерело: розраховано автором на основі [17]

Спостерігається зниження фінансової незалежності компанії, про що

свідчить динаміка коефіцієнта фінансової автономії. На кінець 2022р. підприємство спроможне самостійно профінансувати 77% своїх активів.

Значення поточної ліквідності знаходиться вище нормативної межі (1,5), що вказує на низьку імовірність втрати платоспроможності у найближчій перспективі.

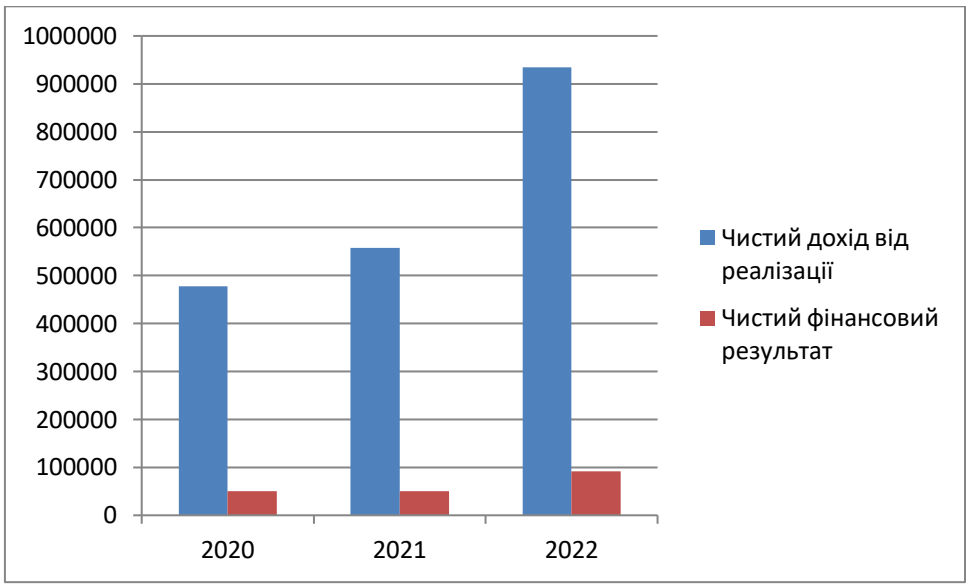

Рис.2.3. Динаміка фінансових результатів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Джерело: розраховано автором на основі [17]

Відбувається зростання чистого доходу від реалізації товарів та послуг на 59,73%, що вказує на високу конкурентоспроможність в динамічному середовищі.

Сума чистого прибутку компанії є додатною (91315 тис. грн у 2022 році), що може вказувати на продуману бізнес-модель. Хоча для кращого розуміння здатності менеджменту досягати поставлених цілей слід розглянути показники рентабельності.

2.2. Організація і методика аналітичного і синтетичного обліку необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

Об’єкти необоротних активів приймають участь у господарському процесі

бюджетних установ (рис. 2.4). Відповідно до цього визначають коло головних завдань обліку необоротних активів (НА). Вони зводяться до: правильного документального оформлення і своєчасного їх відображення в облікових реєстрах (надходження, внутрішній рух, вибуття); правильного обчислення та відображення в обліку суми зносу та видатків, пов'язаних з ремонтом НА; точного визначення результатів ліквідації НА; контролю за збереженням та ефективним використанням НА.

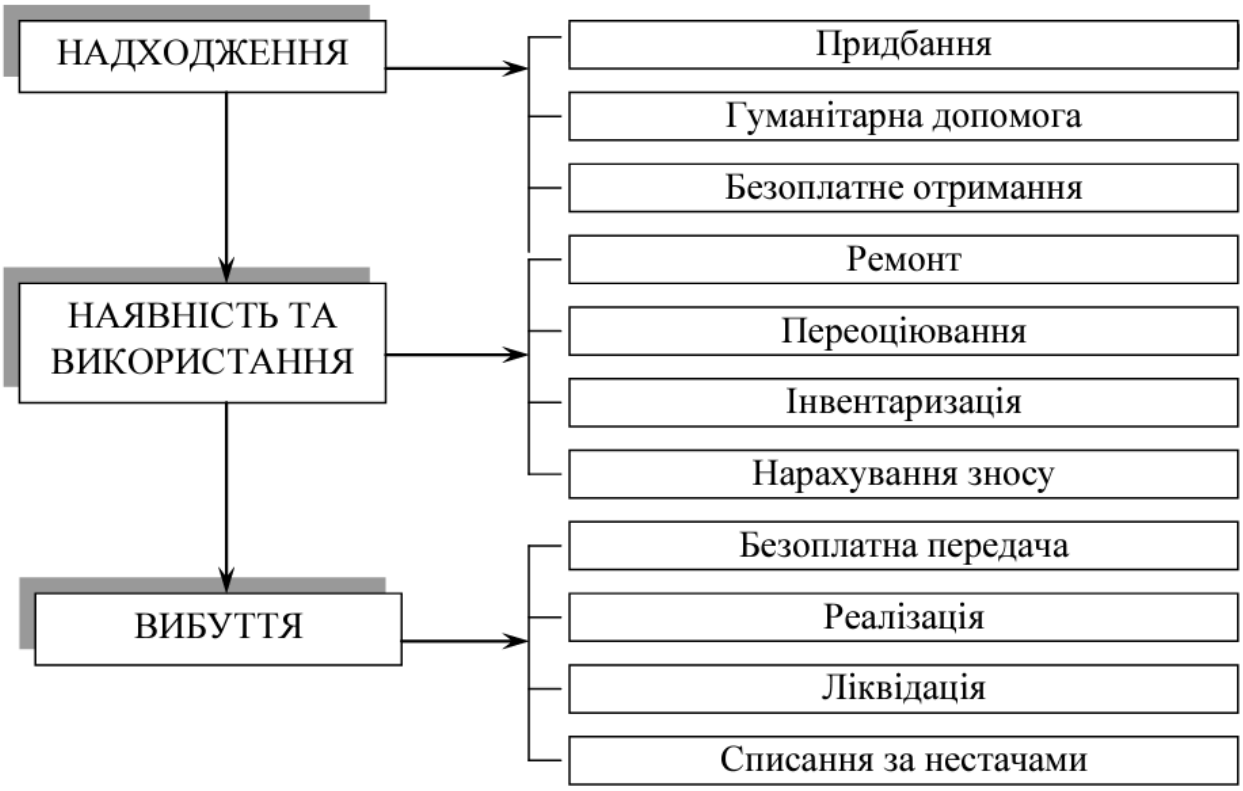

Рис. 2.4. Участь об'єктів необоротних активів у господарському процесі ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

Джерело: сформовано з урахуванням [19, с.27]

В Положенні про організацію бухгалтерського обліку на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» в розділі 8. Облік необоротних активів, облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів та незавершеного капітального будівництва установи здійснюється відповідно до вимог окремих національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, Методичних рекомендацій з

бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів суб'єктів державного сектору.

Кожному об'єкту основного засобу установи (крім бібліотечних фондів, малоцінних необоротних матеріальних активів) присвоюється інвентарний номер. Якщо інвентарний об'єкт є складним і включає ті чи інші відокремлені елементи, що становлять разом з ним одне ціле, на кожному такому елементі повинен бути зазначений той самий інвентарний номер, що й на основному об'єкті. Для малоцінних необоротних матеріальних активів встановлюються номенклатурні номери. При цьому предметам одного найменування та ціни встановлюється один номенклатурний номер. Перші чотири знаки інвентарного (номенклатурного) номера означають номер субрахунку, п'ятий – підгрупу, всі інші знаки – порядковий номер предмета у підгрупі. Інвентарні та номенклатурні номери зазначаються на жетоні, який прикріплюється до об'єкта, позначаються фарбою на об'єкті або проставляються іншим способом. У разі змивання маркування, воно періодично поновлюється.

Строки корисного використання для нарахування зносу на необоротні активи визначаються додатком до Положення про облікову політику.

Надходження, переміщення і вибуття необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» оформляється типовими формами первинної документації. В їх складі:

– Акт введення в експлуатацію основних засобів;

– Акт приймання-передачі основних засобів;

– Акт внутрішнього переміщення основних засобів;

– Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів;

– Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів;

– Акт списання основних засобів (часткової ліквідації);

– Акт списання групи основних засобів;

– Акт списання транспортних засобів;

– Акт списання вилучених документів з бібліотечного фонду;

– Інвентарна картка обліку об’єкта основних засобів;

– Інвентарна картка групового обліку основних засобів;

– Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів);

– Розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів;

– Акт переоцінки основних засобів.

Загальну схему руху облікової інформації у процесі обліку надходження та наявності необоротних активів подано на рис. 2.4.

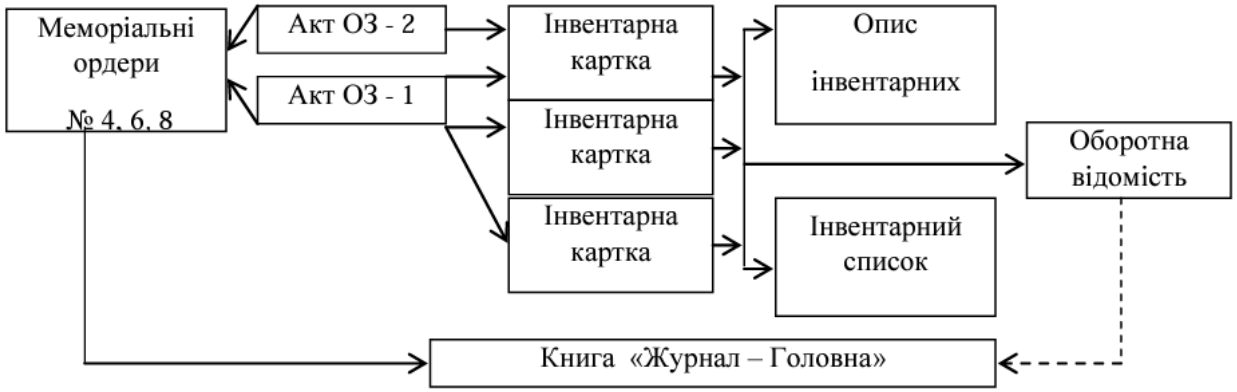

Рис. 2.4. Схема руху облікової інформації у процесі обліку надходження та наявності необоротних активів

Джерело: [10, с.142]

До сказаного додамо, що варто виокремити організацію поточного контролю за використанням необоротних активів, що має на меті забезпечувати раціональне й ефективне функціонування необоротних активів в установі.

Для обліку використовуються рахунки 1 Класу «Нефінансові активи». Також для узагальнення інформації про наявність та рух необоротних активів, що не належать установі використовуються позабалансові рахунки.

Всі витрати на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів, довгострокових біологічних активів слід обліковувати на рахунку 13 «Капітальні інвестиції». За дебетом нового рахунку 13 «Капітальні інвестиції» відображають збільшення витрат на придбання або створення необоротних активів (тобто основних засобів та інших необоротних

матеріальних активів) (рис. 2.5).

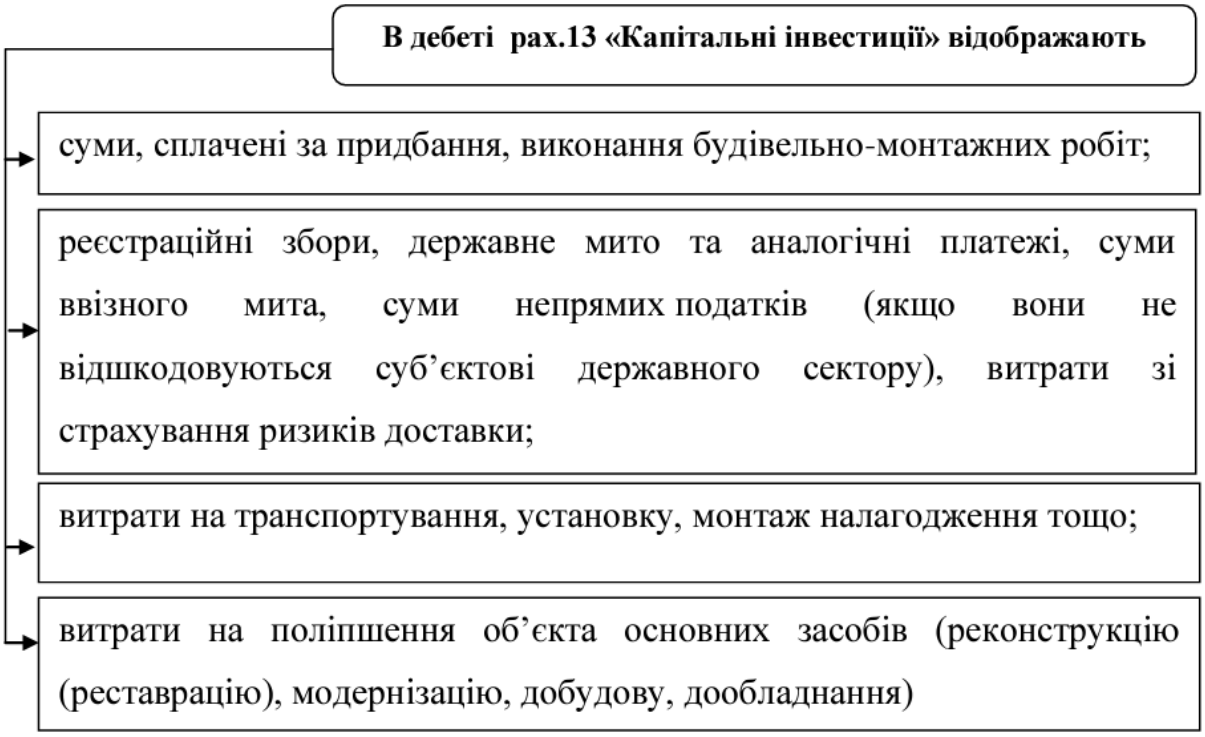

Рис. 2.5. Облік витрат на придбання (створення) необоротного активу

Джерело: сформовано на основі [11; 13]

За кредитом рахунку відображають зменшення витрат на придбання або створення необоротних активів (введення в експлуатацію придбаних або створених необоротних активів тощо).

Тобто рахунок 13 «Капітальні інвестиції» застосовують для накопичення витрат, пов'язаних з придбанням або створенням об'єктів капітальних інвестицій, до моменту їх введення в експлуатацію. По-друге, при введені таких об'єктів в експлуатацію всі видатки, накопичені на рахунку 13 «Капітальні інвестиції», списують з одночасним складанням акта введення в експлуатацію основних засобів. При цьому зарахування об'єктів капітальних інвестицій до складу основних засобів, інших необоротних активів зазначають такою кореспонденцією: Дебет 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», Кредит 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби», 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи».

Вартість уведених в експлуатацію необоротних активів слід відносити на

фактичні видатки протягом строку їх корисного використання шляхом нарахування амортизації (раз на рік або щокварталу за рішенням установи) такою проводкою: Дебет 8014 «Амортизація», Кредит 1411 «Знос основних засобів», 1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів», 1414 «Знос інвестиційної нерухомості». Потім наприкінці звітного періоду під час закриття рахунків витрат сума нарахованої протягом такого періоду амортизації буде списана на фінансові результати виконання кошторису такою проводкою: Дебет 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду», Кредит 8014 «Амортизація».

В системі рахунків при обліку вибуття (списання) необоротних активів використовують рахунки 10 «Основні засоби», 14 «Знос (амортизація) необоротних активів», рахунки капіталу (наприклад 51 «Внесений капітал»), 55 «Фінансовий результат», а також рахунки витрат. В табл. 2.4 наведено типові приклади списання необоротних активів, які використовуються в досліджуваній установі.

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків зі списання необоротних активів*

Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн
	Дт	Кт	
Списання виставкового стенда зі 100 %-м зносом: первісна вартість – 6000			
Списання зносу стенда	1411	1014	6000
Списання холодильника (за дозволом суб'єкта управління) – знос нараховано неповністю (за дозволом суб'єкта управління): первісна вартість – 6200 грн, нараховано знос – 5321,67 грн, залишкова вартість – 878,33 грн, перенесено на субрахунок 5111 – 1240 грн			
Списання зносу холодильника: 4960 грн + 361,67 грн = 5321,67 грн	1411	1014	5321,67 грн
Списання залишкової вартості 6200 грн – 5321,67 грн = 878,33 грн	8411	1014	878,33 грн
Зменшення внесеного капіталу з віднесенням до накопиченого	5111	5512	1240 грн
Закриття рахунків витрат на фінансовий результат виконання кошторису звітного періоду (в останній день звітного кварталу)	5511	8411	1240
Списання інших НМА (20 стільців): первісна вартість – 4200 грн (20 х 210 грн), знос – 2100 грн, залишкова вартість – 2100 грн			
Нараховано амортизацію на стільці в місяці їх списання	8014, 8114	1412	2100
Списання вартості стільців	1412	1113	4200
Зменшення внесеного капіталу з віднесенням до	5111	5512	2100

накопиченого			
Закриття рахунків витрат з амортизації в останній день звітного періоду	5511	8014	2100

Джерело: сформовано автором

У разі, якщо в результаті ліквідації об'єкта ОЗ отримано запчастини, деталі, матеріали, ОЗ чи відходи, їх оприбутковують на субрахунках бухобліку відповідних активів. Якщо ці цінності придатні для подальшого використання установою, то їх відображають через субрахунок 7211 «Дохід від реалізації активів».

Зауважимо, що списання з балансу ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» основних засобів та інших необоротних активів (за винятком пошкоджених внаслідок аварії чи стихійного лиха, морально застарілих, фізично зношених та виявлених у результаті інвентаризації як недостача) до закінчення періоду нарахування зносу на них не може бути здійснене. Схему руху інформації щодо обліку вибуття необоротних активів ілюструє рис. 2.6.

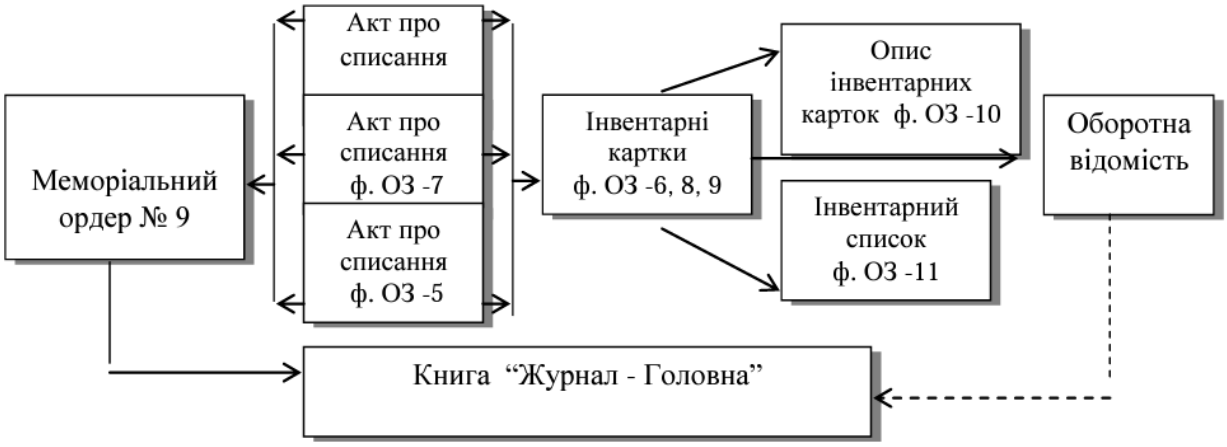

Рис. 2.6. Схема руху носіїв облікової інформації щодо вибуття необоротних активів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

Зауважимо, що нарахування зносу в розмірі 100 % не є підставою для списання відповідного об'єкта необоротних активів, але за таких умов нарахування зносу на об'єкт припиняється [2]. Відображаючи знос необоротних активів, використовують відомість нарахування зносу ф. 03-12 (бюджет). Дана відомість складається заздалегідь, за декілька днів до кінця календарного року

на основі даних інвентарних карток. Норма та сума зносу також фіксуються в картках ф. 03-6 (бюджет) та 03-8 (бюджет). Приймаючи на баланс необоротні активи, що були раніше у використанні, відбивають і суму зносу, що була нарахована попередньо. Загальну суму зносу відбивають у меморіальному ордері № 16, дані якого заносять у книгу «Журнал - Головна». Сума зносу необоротних активів обраховується за повний календарний рік (незалежно від того, у якому місяці звітного року вони придбані або зруйновані) відповідно до норм зносу, встановлених у відсотках до первісної вартості кожної з груп необоротних активів. Загальна сума нарахованого зносу відображається в меморіальному ордері №16, дані якого зносяться в книгу «Журнал-головна». Загальну схему документообігу унаочнює рис. 2.7.

Рис.2.7. Рух облікової інформації у процесі обліку зносу ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

Як уже зазначалося, результатом експлуатації основних засобів є, зокрема, фізичний знос.

Отже, організація аналітичного і синтетичного обліку необоротних активів являє собою процес вибору й упорядкування способів і прийомів, обробки й видачі достовірної та своєчасної вихідної інформації про наявність, рух, зберігання, використання і вибуття необоротних активів. Для того, щоб побудувати механізм реалізації такого процесу, необхідно організувати інвентарний облік, закріпити об’єкти необоротних активів за конкретними матеріально відповідальними особами, розробити облікові номенклатури, графіки руху носіїв облікової інформації та робочі інструкції тощо.

2.3. Особливості обліку необоротних активів в умовах застосування інформаційних систем і технологій

Бухгалтерський облік відіграє важливу роль в управлінні потоками інформації про стан і результати діяльності бюджетної установи. Одним із завдань функціонування системи бухгалтерського обліку є забезпечення керівництва бюджетної установи інформацією для прийняття рішень щодо раціонального та цільового використання бюджетних ресурсів. Ефективне вирішення цілого ряду питань при великому обсязі інформації неможливе без використання комп'ютерних систем автоматизації обліку [1, с.41].

Застосування комп'ютерної техніки вносить певні зміни до організації бухгалтерського обліку, при цьому комп'ютерна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначальний фактор організації обліку, змінюючи не тільки форму обліку, але й зміст. Ці зміни зумовлені тим, що змінюються способи обробки даних, завдяки яким забезпечується швидкість надання інформації.

Крім того, комп'ютерна форма ведення обліку має ряд переваг перед ручною, серед яких основними є передбачені в програмі правила ведення бухгалтерського обліку (в програму вводяться правила формування тих чи інших проводок за господарськими операціями, тобто форма бухгалтерського обліку наповнюється специфічними бухгалтерськими знаннями), паралельне ведення обліку за декількома стандартами (на базі одних і тих же одноразово введених даних можна отримувати декілька систем оцінок і показників, що розраховуються за різними методиками).

Таким чином, застосування комп'ютерів дозволило автоматизувати робоче місце бухгалтера і підняти на новий рівень процес реєстрації господарських операцій. Бухгалтер працює з машиною в діалоговому режимі, використовує зворотній зв'язок в процесі обробки інформації і отримання відповідних вихідних документів [20].

На базовому підприємстві для ведення обліку використовують програму «БУХГАЛТЕР+». В даній програмі оборотна відомість формується на підставі

записів про бухгалтерські операції в Журналі господарських операцій, тому бухгалтер не має проміжних підсумків роботи над нею, які можуть бути необхідними для складання звітності і аналізу діяльності підприємства. В результаті цього єдиний процес бухгалтерської роботи поділився на дві задачі, що вирішуються окремо одна від одної. З однієї сторони, по всіх операціях складається баланс, з іншої сторони, за деякими даними складається звітність.

Отже, комп'ютерна система обліку оперативно відображає основні процеси, які пов'язані з отриманням різних зведених показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства. В цій обліковій системі інформація йде по єдиному каналу і використовується для всіх потреб управління. Таким чином, комп'ютерна система обліку – це вдале поєднання професійних якостей і функцій користувача з інтелектуальними можливостями комп'ютерів, які дають можливість отримати необхідну для управління і оперативного контролю інформацію. Порядок ведення облікових записів при комп'ютерній формі обліку унаочнює рисунок 2.8.

Рис. 2.8. Порядок ведення облікових записів в програмі «БУХГАЛТЕР+»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

Як відомо, в бухгалтерському обліку приймання основних засобів проводиться згідно з Актом приймання-передачі основних засобів типової форми № ОЗ-1 (бюджет). Надходження необоротних активів супроводжується

відкриттям інвентарних карток їх обліку, присвоєнням інвентарних номерів і здійсненням необхідних записів у реєстрах аналітичного обліку. При застосуванні автоматизованого обліку всі активи групуються в довіднику за рахунками обліку.

Записи в картку про роботи з добудови. дообладнання, реконструкції, модернізації й капітального ремонту існуючого об'єкта вносяться на підставі акта прийняття-передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (типова форма ОЗ-2 (бюджет)). У картці зазначаються дата і номер акта введення необоротних активів в експлуатацію та характерні ознаки об'єктів. Крім того, записується коротка індивідуальна характеристика об'єкта (предмета). Якщо в складі обладнання, приладів, обчислювальної техніки та ін. є дорогоцінні метали, то в розділі «Коротка індивідуальна характеристика об'єкта» зазначається перелік деталей, у складі яких є дорогоцінні метали, найменування деталі та маса металу, зазначена в паспорті. На зворотному боці картки робиться запис про переміщення необоротних активів в установі.

Для відображення операцій руху активів, зокрема їх надходження в конфігурації програм передбачено документ «Надходження активів». Для того, щоб ввести нову інформацію про надходження активу використовують наступну послідовність вибору функції (засвічування й натискування лівою кнопкою клавіші мишки) (рис.2.9).

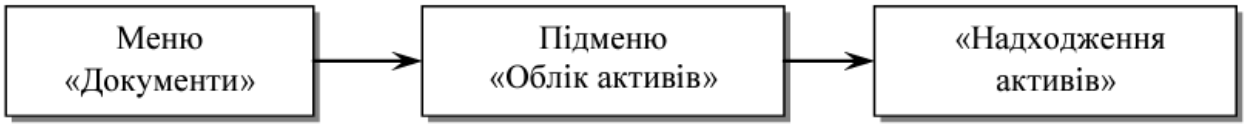

Рис. 2.9. Схема вводу інформації про надходження активу в програмі «БУХГАЛТЕР+»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

Після натискування на підменю «Надходження активів» у вікні дисплея з'являться однойменний документ, який дозволяє оприбутковувати необоротні активи, що надходять від постачальника, підзвітної особи або безоплатно. Таблична частина документу «Надходження активів» може також

заповнюватися шляхом використання кнопки [«Підбір»]. При натисканні на неї відкривається вікно списку довідника «Активи». Послідовно обираючи елементи довідника і, вказуючи кількість активів, що надійшла, можна швидше заповнити табличну частину документа. В даному документі також передбачено можливість відображення «Суми ПДВ», яку можна редагувати згідно даних накладної.

За допомогою кнопки «Друк», розташованої у формі документа «Надходження активів» можна вивести на екран меню з вибором потрібної форми документа та обрати конкретну з них для друку паперового документа. Зокрема можна роздрукувати накладну та Акт приймання-передачі ф.ОЗ-1 (бюджет). В свою чергу, облік переміщення активів з допомогою автоматизованої системи здійснюється завдяки наявності у конфігурації програми документу «Переміщення активів». Для його виклику необхідно шляхом висвітлювання й натискування лівою клавішею миші послідовно вибрати наступні функції (рис. 2.10):

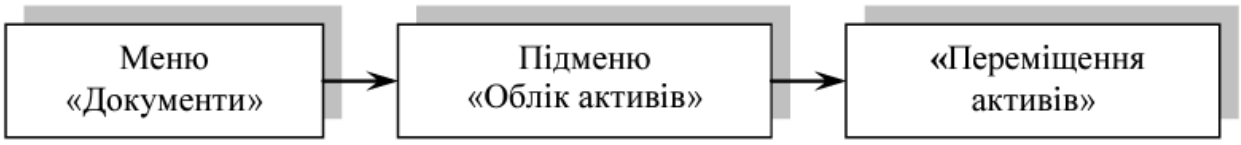

Рис. 2.10. Схема вводу інформації про переміщення активу на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» в програмі «БУХГАЛТЕР+»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

Після проведення такого вибору на екрані комп'ютера з'являється документ, який складається з шапки і табличної частини. У шапці документу розташовані такі реквізити як «Переміщення по МВО, яке передає...» та «Дата». По першому реквізиту існує деталізація по прізвищах матеріально відповідальних осіб. Слід зазначити, що під час заповнення табличної частини документа здійснюється контроль за збереження матеріальних цінностей у матеріально відповідальних осіб. Згідно функціональних можливостей у конфігурації ведеться облік активів за видами і джерелами фінансування, за

рахунок яких вони були придбані. У зв'язку з цим при заповненні табличної частини документа «Переміщення активів» можна скористатися лише можливістю підбору. При натисканні на кнопку [«Підбір»] на екрані виникає список активів установи. Після вибору певного виду активу, поряд з рядком обраного активу виводиться меню з переліком видів джерел фінансування, за рахунок яких було придбане вибране найменування, а також величина залишків даного активу. Для внесення змін необхідно у даному меню вибрати рядок і вести кількість активу, який переміщається. Після заповнення табличної частини можна сформувати і роздрукувати форму акту приймання-передачі ф. ОЗ-1 (бюджет) в розрізі матеріально відповідальних осіб, а також форму накладної внутрішнього переміщення необоротних активів.

Для обліку реалізації активів з допомогою автоматизованої системи використовують передбачену програмою функцію. Щоб викликати документ для проведення (відображення) даної операції необхідно виконати такі функції лівою клавішею кнопки мишки (рис. 2.11):

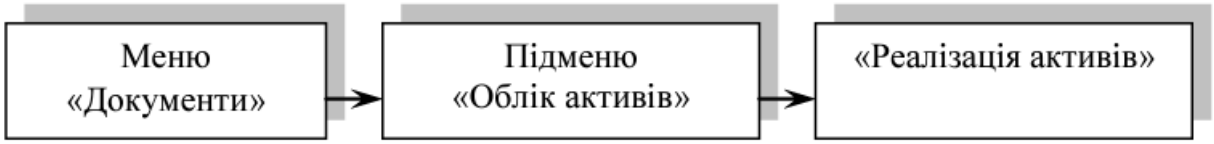

Рис. 2.11. Схема вводу інформації про реалізацію активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» в програмі «БУХГАЛТЕР+»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

При цьому на екрані дисплея з'являється документ «Реалізація активів», який складається з двох закладок: основної та додаткової.

Закладка «Основна» містить у верхній частині наступні реквізити: найменування документа (а саме «Реалізація активів»); МВО; стаття по КЕКВ; джерело фінансування; ставка ПДВ; дата; покупець і рахунок обліку; контрагенти (для позначення найменування); коментар.

За допомогою даного документа можна вводити різні види видаткових накладних (в т. ч. для безоплатної передачі, реалізації та ін.). Вид накладної

визначається шляхом позначення рахунку взаєморозрахунків у реквізиті «Покупець». Даний документ дозволяє проводити реалізацію лише тих активів, які знаходяться під звітом однієї матеріально відповідальної особи. Якщо ж операція стосується активів, котрі знаходяться під звітом у різних матеріально відповідальних осіб, або підрозділів, то потрібно ввести декілька однотипних документів з реалізації, або перемістити (передати) всі активи, що реалізуються одним документом «Переміщення активів» одній матеріально відповідальній особі та ввести один документ з реалізації. При введенні документу в реквізиті «МВО» вказується матеріально відповідальна особа, з якої проводиться списання. У реквізитах «Джерело фінансування» та „КЕКВ" вводять дані, що характеризують дані з оплати за відвантажені активи. У випадку, якщо установа є платником ПДВ, то для коректності розрахунку використовують позначку прапорець «Розрахунок від ціни з ПДВ». Ця позначка може бути не встановленою, тоді сума розраховується від суми без ПДВ. Якщо виникає потреба відкоригувати значення реквізитів «Ціна без ПДВ», «Сума без ПДВ», «Ціна з ПДВ», «Сума з ПДВ», «Сума ПДВ», то для цього використовують прапорець «Відключити розрахунок сум». Якщо він не встановлений, то коригування буде неможливим, адже суми будуть перераховуватися по всіх позиціях.

Слід зазначити, що табличну частину документу можна заповнювати двома способами: послідовним, ручним введенням рядків; методом підбору (завдяки наявності розширень до функцій у вигляді списків).

В обох випадках при заповненні табличної частини в документі здійснюється контроль залишків. Такий контроль здійснюють наступним чином: якщо в рядку вказана кількість, яка перевищує фактичну на складі, то введена кількість коригується до реальної і про це користувачу видається довідка (повідомлення). Порядок заповнення документу методом підбору дещо відрізняється від послідовного введення. Так, після того, як у табличній частині документу вибрана матеріально відповідальна особа, з допомогою кнопки «Підбір» відкривається вікно списку активів. У цьому вікні, звернувшись до

реквізиту «Залишок», можна прослідкувати за реальною кількістю всіх активів, що знаходяться під звітом обраної конкретної матеріально відповідальної особи. Після того, як буде вибрано актив, на екрані висвічується детальна інформація – меню з деталізацією за джерелами фінансування, за рахунок яких актив був придбаний. Вказавши кількість, яка має бути відвантажена по обраному активу, можна сформувати підсумкові значення сум накладних. Список по декількох джерелах фінансування, у якому вказано більше ніж одне найменування, може бути сформований лише по тих активах, по яких ведеться груповий облік. В інших випадках список буде складатися з одного найменування.

В документі також передбачено можливість заповнення табличної частини шляхом використання функції «За замовчуванням». За цієї умови ціною продажу вважається значення реквізиту «Ціна придбання», вказана в довіднику «Активи» саме за обраним активом.

Зауважимо, що завдяки документу «Реалізація активів» за закладкою «Основна» можна проконтролювати підсумкові значення сум накладних (в т.ч. суми з ПДВ, без ПДВ, суми ПДВ). Скориставшись закладкою «Додаткова», можна отримати на екрані інформацію, необхідну для проведення документу. В даній закладці передбачена також можливість поставлення шифрів рахунків шляхом використання функції «За замовчуванням». Нею можна скористатися після вибору джерела фінансування в шапці документу. Після заповнення, документ автоматично формує відповідні проводки. За кожним рядком документу формуються проводки по списанню активів. Якщо за даним активом нараховувався знос, то формується також проводка по формуванню залишкової вартості. Завдяки використанню кнопки «Друк» можна роздрукувати накладну.

Для обліку вибуття активів в умовах автоматизації використовують передбачену програмою функцію. Щоб викликати документ для відображення даної операції за допомогою лівої кнопки миші послідовно вибирають наступні функції (рис. 2.12):

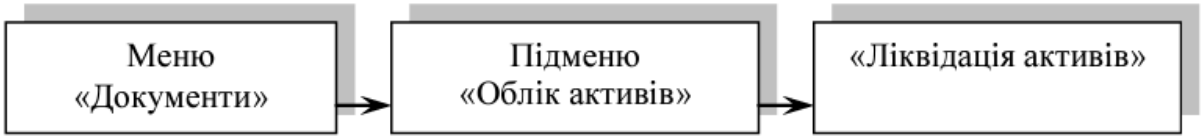

Рис. 2.12. Схема вводу інформації про ліквідацію активу на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» в програмі «БУХГАЛТЕР+»

Джерело: сформовано на основі чинної практики

При цьому на екран виводиться документ, що має шапку й табличну частину. У шапці вказані дані, які визначають операцію по списанню активу, а також перелік матеріалів, що оприбутковуються в результаті демонтажу активу. Завдяки тому, що аналітичний облік у автоматизованій обліковій системі може вестися в розрізі найменувань, матеріально відповідальних осіб і джерел фінансування за рахунок яких ці активи були придбані, користувач може скористатися кожним зі способів зокрема. Після вибору джерела фінансування визначається рахунок списання (рахунок витрат). Таку інформацію отримують з довідника «Джерела фінансування». Для проведення операції по списанню ще необхідно вказати в реквізиті «КЕКВ» відповідну статтю. Завдяки виведеному на екран документу можна також проконтролювати залишки активів кожної підзвітної матеріально відповідальної особи та вказаному джерелу фінансування. Слід пам’ятати, що цілком можливим є те, що у реквізиті «Кількість» може бути вказано не 1 (одиниця активу), а й більше, якщо по вибраному найменуванні активу ведеться груповий облік. За допомогою кнопки [„?”], яка розташована на верхній панелі інструментів документа, можна в інформаційній групі проконтролювати суми облікової вартості та нарахованого раніше зносу активу, який ліквідовується (списується).

Важливою функцією, яка передбачена програмою є те, що у табличну частину вводиться перелік матеріалів, отриманих внаслідок демонтажу чи ліквідації активу. При цьому вказують найменування отриманих матеріалів і прізвища матеріально відповідальних осіб, яким ці матеріали передаються. Окрім того визначається бухгалтерський рахунок обліку матеріалів, їх облікова

вартість, кількість. Після заповнення табличної частини документа можна проконтролювати (в правій нижній його частині) загальну суму оприбуткованих матеріалів. Завдяки проведенню документа, формуються типові проводки. В табличній частині документа «Ліквідація активів» передбачені рядки, які дозволяють сформувати по кожному з них проводку по дебету рахунку обліку матеріалу і кредиту рахунку прибутків, який вибирається завдяки довіднику «Джерела фінансування», реквізит «Рахунок прибутків». Завдяки використанню кнопки «Друк» можна вивести на екран друковану форму «Акту на списання ф. ОЗ-3 (бюджет)».

Висновок до розділу 2

Критична оцінка і аналіз чинної практики ведення обліку необоротних активів в досліджуваній установі дозволили сформувати висновки, що мають теоретичне й практичне значення.

1. Організація обліку необоротних активів являє собою процес вибору й упорядкування способів і прийомів, обробки й видачі достовірної та своєчасної вихідної інформації про наявність, рух, зберігання, використання і вибуття необоротних активів. Для того, щоб побудувати механізм реалізації такого процесу, необхідно організувати інвентарний облік, закріпити об’єкти необоротних активів за конкретними матеріально відповідальними особами, розробити облікові номенклатури, графіки руху носіїв облікової інформації та робочі інструкції тощо.

2. Первісне формування складу необоротних активів бюджетних установ і організацій здійснює держава за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Надалі для забезпечення оптимізації господарської діяльності та якісного надання послуг постійно їхній склад поповнюється та оновлюється через придбання за системою тендерних торгів, капітального будівництва, гуманітарної допомоги, безкоштовного надходження тощо.

3. Вибуття необоротних активів відбувається з різних причин (ліквідації, передачі, продажу тощо). Система обліку повинна забезпечити правильне

встановлення вартісних параметрів при вибутті необоротних активів, в тому числі через механізм оцінки, здійснюваний спеціально створеною для цього комісією.

4. Необоротні активи під час їхнього перебування та експлуатації в установі зазнають зносу. Організація обліку зносу необоротних передбачає визначення нормативної бази; розробку класифікаційних груп зносу та їх значення; вибір носіїв інформації. Результатом експлуатації активів є фізичний знос. Досягнення певного ступеня зносу є підставою для ремонтних робіт.

РОЗДІЛ 3.
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НА ДП «ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД «МОТОР»

3.1. Оптимізаційний аналіз необоротних активів та перспективи їх оптимального використання

На думку Коваленко Л.О.: «матеріальною базою будь-якої підприємницької діяльності є необоротні активи. Вони впливають на вдосконалення засобів праці, визначають потужність виробничого персоналу та сприяють підвищенню технічної оснащеності господарюючого суб'єкта. Від забезпеченості підприємства необоротними активами та ефективності їх використання багато в чому залежить господарська діяльність та фінансовий стан підприємства. В складі майна підприємства саме необоротні активи створюють основу для його функціонування і значною мірою визначають подальші перспективи розвитку» [21, с. 298].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: «необоротні активи – це активи, що не є оборотними. Отже необоротними є активи, що тривалий час утримуються підприємством з певною метою. До складу необоротних активів входять: основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи, інші необоротні активи» [2].

Характеристику про якісні зміни необоротних активів в структурі активів підприємства можна отримати за допомогою горизонтального та вертикального аналізу балансу. Горизонтальний аналіз дає змоги порівняти показники необоротних активів за різні періоди.

Склад та структуру необоротних активів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» проаналізовано в таблиці 3.1.

Отож, з даної таблиці видно, як протягом звітного періоду змінилися необоротні активи підприємства ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» , а саме: в загальному необоротні активи ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

у 2022 році зменшилися на 18608 тис. грн, порівнюючи з 2021 роком, або на 5,05 %; найбільше зменшилися основні засоби - на 49501 тис. грн та нематеріальних активів – на 1111 тис. грн. (6,77%).

Таблиця 3.1

Динаміка складу необоротних активів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

Показник	2020	2021	2022	Абс. приріст, +,-, 2022 р. до		Відн. приріст, %, 2022 р. до	
				2020 р.	2021 р.	2020 р.	2021 р.
Нематеріальні активи	6 745,00	16417,00	15 306,00	8 561,00	-1111,00	126,92	-6,77
Незавершені капітальні інвестиції	15 065,00	30660,00	40 676,00	25611,00	10 016,00	170,00	32,67
Основні засоби	356894,00	320843,00	271342,00	-85552,00	-49501,00	-23,97	-15,43
Довгострокова дебіторська заборгованість	1 134,00	856,00	983,00	-151,00	127,00	-13,32	14,84
Відстрочені податкові активи				21861,00	21861,00	0,00	0,00
Необоротні активи	379838,00	368776,00	350168,00	-29670,00	-18608,00	-7,81	-5,05

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

При цьому відбулось зростання незавершених капітальних інвестицій у порівнянні з 2021 роком на 10016 тис. грн або на 32,67 %.

Також з'явилися в 2022 році відстрочені податкові активи в розмірі 21861 тис.грн.

Вертикальний аналіз дозволяє вивчити структуру необоротних активів. В процесі його здійснення розраховується питома вага відповідних показників необоротних активів та вплив кожної складової на результат в цілому [22].

Даний аналіз згідно даних «Луцького ремонтного заводу «МОТОР» відображено у табл. 3.2.

Отже, найбільшу частину при формуванні необоротних активів базового підприємства складають основні засоби: у 2020 році – 93,96 %, 2021 році – 87%,

у 2022 році – 77,49%. Саме вони забезпечують створення матеріально-технічної бази та сприяють реалізації управлінських потреб підприємства.

Таблиця 3.2

Вертикальний аналіз необоротних активів ДП «Луцького ремонтного заводу «МОТОР»

Показник	2020		2021		2022	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Нематеріальні активи	6745	1,77	16417	4,45	15306	4,37
Незавершені капітальні інвестиції	15065	3,97	30660	8,31	40676	11,62
Основні засоби	356894	93,96	320843	87,00	271342	77,49
Довгострокова дебіторська заборгованість	1 134	0,30	856	0,23	983	0,28
Відстрочені податкові активи					21861	6,24
Необоротні активи	379838	100	368776	100,00	350168	100,00

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Відповідно до НП(С)БО 7 «основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство, установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва, діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [4].

Рис. 3.1. Аналіз структури необоротних активів підприємства ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Як видно з рис. 3.1., необоротні активи даного підприємства складаються в основному з основних засобів і незавершених капітальних інвестицій, отже можна дійти висновку, що підприємство орієнтоване на створення умов для розширення операційної діяльності та має інвестиційно-фінансову стратегію розвитку.

Для оцінки змін в структурі та складі основних засобів (основного капіталу) ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за поточний рік використовують дані другого розділу ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», котрі узагальнюють у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Поелементна структура основних засобів у звітному році

Групи основного капіталу	На початок періоду 2022 р.		На кінець періоду 2022р.		Відхилення, (+,-)		Темп зростання, %
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	240793	75,05	203208	74,89	-37585	-0,16	-15,61
Машини та обладнання	10780	3,36	11641	4,29	860	0,93	7,98
Транспортні засоби	38854	12,11	32425	11,95	-6429	-0,16	-16,55
Інші основні засоби	30416	9,48	24068	8,87	-6348	-0,61	-20,87
Всього	320843	100	271342	100	-49501		-15,43

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Характеризуючи стан основних засобів на кінець року можна зазначити, що зменшилась частка основних засобі в порівнянні із початком року на 15,43%. Позитивним є те, що збільшилась питома вага тільки машин та обладнання на на 0,93% (3,36% – 4,29%). Всі інші складові основних засобів зменшилися.

Ступінь оновлення характеризується коефіцієнтом оновлення, який визначається як співвідношення вартості засобів, що надійшли за період, що аналізується, до їх загальної вартості на кінець періоду. На ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» цей коефіцієнт за 2022 рік склав 15,68% (2718,3/17333,7*100), що свідчить про чимале відновлення основних засобів на підприємстві.

Важливими для оцінки руху основних засобів є також коефіцієнт вибуття та коефіцієнт приросту основних засобів. Коефіцієнт вибуття відображає ступінь інтенсивності вибуття основних засобів з виробництва, і його розраховують як співвідношення вартості основних засобів, що вибули за певний проміжок часу, до вартості основних засобів на початок періоду. Цей коефіцієнт на базовому підприємстві дорівнює 6.99% (1098,8/15714.2*100).

Коефіцієнт приросту визначається як співвідношення різниці між вартістю основних засобів на кінець і початок періоду до вартості основних засобів на початок періоду. На нашому підприємстві цей коефіцієнт за 2022 рік склав 10.3% ((17333.7-15714.2)/15714,2*100).

Коефіцієнт вибуття основних засобів свідчить про незначне вибуття цих засобів на підприємстві за звітний період. Як вже раніше зазначалося, воно відбулося за рахунок значного вибуття інших основних засобів та транспортних засобів.

Узагальнюючими показниками, що характеризують рівень забезпеченості підприємства основних засобів, є фондоозброєність та технічна озброєність праці.

Показник фондоозброєності праці розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до середньоспискової чисельності робітників у найбільшу зміну. Коефіцієнт технічної озброєності праці визначається як відношення вартості виробничого обладнання до середньоспискового числа робітників у найбільшу зміну.

Технічний стан основних засобів визначають за його віковим складом, й «розраховують як співвідношення питомої ваги відповідних вікових груп у

загальній кількості одиниць даного виду устаткування, а також за коефіцієнтами зносу та придатності» [32].

Коефіцієнт зносу основних засобів визначають як співвідношення величини зносу до первісної вартості основних засобів. На нашому підприємстві за 2022 рік він дорівнює 71.25% (12350.5/17333.7*100), а за 2021 рік 72.72% (11427.6/15714.2*100). Зменшення даного показника позитивно характеризує діяльність підприємства щодо вдосконалення матеріально-технічної бази виробництва, водночас цей показник свідчить, що необоротні активи, якими є основні засоби на підприємстві суттєво зношені.

Коефіцієнт придатності основних засобів визначають шляхом співвідношення залишкової вартості основних засобів до їх первісної вартості. На базовому підприємстві за 2022 рік він дорівнює 28,75% (4983,2/17333.7*100), а за 2021 рік – 27,28% (100 – 72.72).

У процесі аналізу значення розрахованих показників порівнюється з даними минулих періодів, прогнозними, визначаються напрями їх змін. Крім того, темпи зростання фондоозброєності, технічної озброєності порівнюються з темпами зростання продуктивності праці. При цьому бажано, щоб темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання цих показників.

У табл. 3.4 наведено приклад аналітичної таблиці аналізу руху та технічного стану основних засобів на базовому підприємстві ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР».

Таблиця 3.4

Аналіз руху та технічного стану основних засобів ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за 2020-2022 рр»

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. від			
	2020	2021	2022	2020 р.		2021 р.	
				абсо-лютне	відносне, %	абсо-лютне	відносне, %
Коефіцієнт оновлення, %	14,22	14,76	15,68	1,46	10,27	0,92	6,23
Коефіцієнт вибуття, %	6,35	6,84	6,99	0,64	10,08	0,15	2,19
Коефіцієнт приросту, %	9,9	10,1	10,3	0,4	4,04	0,2	1,98

Коефіцієнт зносу, %	73,32	72,72	71,25	-2,07	-2.82	-1,47	-2.02
Коефіцієнт придатності, %	26,68	27,28	28,75	2,07	7.76	1,47	5.39

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

За даними табл. 3.4 видно, що на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР»» є позитивна динаміка оновлення основних засобів за останні три звітних періоди. У 2022 році коефіцієнт оновлення склав 15.68%, що на 0.92% більше в порівнянні з 2021 роком і на 1.46% - в порівнянні з 2020 роком.

На базовому підприємстві має місце прискорене вибуття основних засобів, оскільки коефіцієнт вибуття в 2022 році є більшим в порівнянні з цим же коефіцієнтом за 2021 рік на 0.15% і в порівнянні з 2020 роком на 0.64%.

Позитивним моментом в роботі підприємства є зростання коефіцієнта приросту у 2022 році в порівнянні із 2021 роком на 0.2% і в порівнянні з 2020 роком на 0.4%.

Поряд із позитивними моментами у стані основних засобів базового підприємства слід зазначити, що названі активи на ньому суттєво зношені. Так в 2022 році коефіцієнт зносу склав 71.25%, хоча він має тенденцію до зменшення в порівнянні із попередніми роками.

Придатними до використання на базовому підприємстві в 2022 році було лише 28,75% основних засобів. Водночас слід зазначити, що коефіцієнт придатності основних засобів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» за останні роки має тенденцію до зростання, що є позитивним фактором в стані основних засобів.

Вдосконалення аналізу ефективності використання необоротних активів повинно здійснюватися шляхом проведення додаткових досліджень, щодо проведення факторного аналізу основних, аналізу фінансування процесів відтворення необоротних активів, що дасть можливість надати менеджменту і власникам підприємств більш повну інформацію про використання вищеназваних активів.

3.2. Узагальнення аналізу необоротних активів на ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» та оптимального використання за допомогою економіко-математичних методів

Ефективне використання активів передбачає не лише певний рівень продуктивності кожного виду задіяних ресурсів, але високу продуктивність, яка можлива лише при оптимальному поєднанні різних видів активів для цього підприємства. Оптимальна структура активів підприємства передбачає такий їх розподіл, при якому досягається максимальна продуктивність кожного виду активу, яка можлива лише тоді, коли цей ресурс повністю задіяний у процес виробництва, а не є баластом, що лише рахується на балансі підприємства. Найбільш узагальнюючим показником оцінки ефективності використання активів підприємства є продуктивність (віддача), яка визначається як співвідношення одержаного результату (доходу) і задіяних для його одержання ресурсів (активів).

$$КА = ЧД/А, \quad (3.1)$$

де: КА- продуктивність активів, коефіцієнт;

ЧД – чистий дохід підприємства, тис. грн.;

$\bar{А}$ – середньорічна вартість активів, тис. грн.

Але узагальнюючий показник ефективності використання активів показує лише ступінь їхньої віддачі в межах певного виробництва, а відповіді на питання, як підвищити цю ефективність ми не отримуємо.

З врахуванням часткових показників узагальнюючий показник повинен трансформуватися у форму, яка повинна відображати структурний зміст і спрямованість чинників впливу на ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. У часткових показниках дохід підприємства може бути замінений відповідними складовими сукупного результату, що еквівалентні участі певних чинників в утворенні доходу. Це – перенесена вартість – для необоротних активів (основних засобів) і новостворена вартість – для живої праці. Тут йдеться про розчленування сукупного результату виробництва за його

складовими. У той же час активи підприємства можна представити як сукупність вартості необоротних і оборотних активів.

Тоді узагальнюючий показник оцінки ефективності використання активів може бути представлено у такій формі:

$$КА = (АВ + ЗП + П)/(НОА + ОА), \quad (3.2)$$

де: АВ – повні амортизаційні відрахування;

ЗП – заробітна плата працівників;

П – прибуток підприємства;

НОА – середньорічна вартість необоротних активів;

ОА – середньорічна вартість оборотних активів.

У вище приведеній формулі амортизаційні відрахування відображають ступінь використання необоротних активів, у той час як заробітна плата і прибуток – ступінь використання оборотних активів.

Таким чином узагальнюючий показник продуктивності активів розпадається на два часткових показники:

$$КНОА = АВ/НОА; \quad (3.3)$$

$$КОА = (ЗП + П)/ОА; \quad (3.4)$$

Оскільки в показниках ефективності використання активів (необоротних і оборотних) результат (перенесена і нова створена вартість) і ресурси спожиті (або застосовані) за величиною і за циклом співпадають, то ці часткові показники можна розглядати і як показники обертання авансованих в необоротні й оборотні активи засобів. Ефективність використання фінансових ресурсів передбачає не тільки віддачу від кожного виду ресурсів, але й оптимальність їх структури. Тому узагальнюючий показник може бути представлений як функція від часткових показників ефективності, зважених на питому вагу (частку) факторних фінансових ресурсів (активів) у їх сукупній вартості, а саме:

$$КА = \left(\frac{АВ}{НОА}\right) * \left(\frac{НОА}{А}\right) + \left(\frac{ЗП+П}{ОА} * \frac{ОА}{А}\right), \quad (3.5)$$

де: (НОА / А) – частка необоротних активів у сукупних активах;

(ОА / А) – частка оборотних активів у сукупних активах.

Мова йде про збільшення доходу як фактору підвищення ефективності

використання наявних у підприємства фінансових ресурсів. Задача полягає у знаходженні найбільш раціонального поєднання складових активів з тим, щоб кожен вид активів давав максимальну віддачу.

Безсумнівно, що при обмеженості у фінансових ресурсах збільшення або зменшення будь-якої складової активів позначиться на розмірі доходу підприємства. Як нестача, так і надлишок є неприйнятними. Нестача активу певного призначення призводить до порушення ритму виробництва і реалізації продукції, що в кінцевому рахунку позначиться на доході підприємства. Схожі наслідки спричиняє надлишок певного активу, оскільки в умовах обмеженості надлишок одного виду – це брак іншого, або ж вільний актив, що не знайшов свого застосування.

Тому з метою досягнення максимальної віддачі активів необхідна оптимізація їх структури, що є одним із шляхів підвищення ефективності використання активів підприємства. Перед нами постає оптимізаційна задача, рішення якої полягає в знаходженні найбільшого значення цільової функції f (X) серед допустимої множини значень.

Позначимо через X1 обсяг необоротних активів, що перебувають на балансі підприємства, X2 – обсяг оборотних активів, що є у його розпорядженні, X3 – величина амортизаційних відрахувань, X4 – розмір заробітної плати та прибутку. Тоді узагальнюючий показник оцінки ефективності використання активів підприємства відповідно можна представити як функцію виду:

$$f(x) = \left(\frac{x3}{x1}\right) * \frac{x1}{x1} + x2 + \left(\frac{x4}{x2}\right) * \frac{x2}{x1} + x3 \quad (3.6)$$

Після проведення ряду математичних перетворень отримаємо такий вид цільової функції :

$$(x) = (x1 * x2 * x3) + \frac{x1*x2*x4}{x1*x2*(x1+x2)} \rightarrow max. \quad (3.7)$$

Наведена цільова функція належить до класу завдань нелінійного програмування. Границі зміни складових доходу підприємства будуть виражатися такими нерівностями:

$$0 \leq X3 \leq \text{AB} + \text{X3}; \quad (3.8)$$

ЗПmin ≤ Х4 ≤ ЗП +П + Х4′; (3.9)

де: ЗПmin – мінімально допустимий розмір фонду заробітної плати;

Х3′ і Х4′ - відповідно очікувані прирости амортизаційних відрахувань, фонду оплати праці та бажаного прибутку.

Найкраще уявлення про межі зміни кожного виду активу можуть дати величини деяких показників фінансового стану. Ці показники є співвідношеннями певних видів активів між собою або в загальній сумі активів підприємства, які мають змістову і кількісну визначеність. У зв'язку з цим зміна одного з показників тягне за собою зміну інших, що дозволяє шляхом перерозподілу засобів підприємства і джерел їх формування досягати як поліпшення фінансового становища підприємства, так і оптимізації його активів.

Якщо під пороговим значенням показника розуміти мінімально допустиме його значення, при якому фінансовий стан підприємства оцінюється як задовільний, то тоді це може визначено як підставу для обмеження границь зміни певного виду активів.

Для вищеозначеної цільової функції інтерес складають показники, алгоритм розрахунку яких включає показники обсягу необоротних і оборотних засобів, або ж інші показники, через які можна вийти на них. Встановлення обмежень на обсяги необоротних і оборотних активів будемо здійснювати у певній логічній послідовності.

Якщо вважати прийнятним значення коефіцієнта фінансової незалежності, як співвідношення власного капіталу до сукупних активів, не менше 0,5, то власний капітал повинен становити більше 50 % валюти балансу. У той же час, різниця між оборотними активами і поточними зобов'язаннями, що випливає зі змісту коефіцієнта маневрування, повинна становити понад 0,3 від власного капіталу, що згідно з попереднім більше за 0,15 валюти балансу (0,3 *0,5). Враховуючи, що прийнятне значення коефіцієнта загальної ліквідності становить не менше 2, то поточні зобов'язання повинні бути не меншими за половину оборотних активів, або оборотні активи повинні становити більше ніж 0,30 сукупних активів (підсумку або валюти) за балансом.

Таким чином, нижня межа обсягу оборотних активів повинна становити 0,30 від загального обсягу активів, що у свою чергу визначає верхню межу обсягу необоротних активів підприємства. У цьому випадку він повинен становити не більше 0,70 від загального обсягу активів, що перебувають у розпорядженні підприємства.

Відповідно границі зміни елементів активів підприємства становлять:

$0 \leq X1 \leq 0{,}70A$; (3.10)

$0{,}30\ A \leq X2 \leq A$ (3.11)

За умови, що $X1 + X2 = A$.

Систему обмежень необхідно доповнити рівнянням, яке б функціонально відображало взаємозв'язок між елементами цільової функції. Найбільш тісно взаємозв'язок проявляється між показниками суми заробітної плати і прибутку, як чистини отриманого підприємством доходу, і обсягом оборотних активів, залучених у виробничий процес. Це можна пояснити тим, шо оборотні активи є найбільш динамічною частиною виробничих засобів, а також тим, що обсяг випуску продукції, а відповідно і розмір отриманого доходу, найбільш швидко реагують на забезпеченість виробничого процесу саме оборотними активами.

У результаті проведеного парного регресійного аналізу залежності суми заробітної плати і прибутку від обсягу оборотних активів отримано формулу парної залежності в нелінійній формі. Нелінійність парної регресії можна пояснити тим, що існує деяке оптимальне значення обсягу оборотних активів (точка перегину), при якому забезпечується безперебійне виробництво і реалізація продукції в заданому обсязі. Будь-яке відхилення від цього оптимального значення призводить до зниження випуску продукції, а отже, до зменшення доходу підприємства, оскільки означає нестачу або надлишок оборотних активів.

$y = -0{,}47 + 5{,}32\ xc - 6{,}67\ xc2$, (3.12)

де: y – сума заробітної плати і прибутку в загальному обсязі доходу підприємства;

xc – обсяг оборотних активів у загальному обсязі активів, що перебувають

у підприємства.

При підстановці прийнятих позначень обсягів необоротних і оборотних активів підприємства рівняння буде мати такий вигляд:

$$X4 = (a + b * X3 / (X1 + X2) + c * (X2 /(X1 + X2)2) * (X1 + X2). \quad (3.13)$$

Отже, беручи до уваги обмеження щодо на межі зміни обсягів необоротних і оборотних активів, а також обмеження щодо розмірів амортизаційних відрахувань, фонду оплати праці та прибутку, а також описувану рівнянням регресії залежність суми заробітної плати і прибутку від обсягу оборотних активів підприємства, оптимізаційна задача в загальному вигляді набуває такого вигляду:

$$f(X) = (X1 * X2 * X3 + X1 * X2 * X4) / X1 * X2* (X1 + X2) \rightarrow \max. \quad (3.14)$$

$$X4 = (a + b * X3 / (X1 + X2) + c * (X2 /(X1 + X2)2) * (X1 + X2). \quad (3.15)$$

$$X1 + X2 = A.\ 0 \leq X1 \leq 0{,}70\ A;\ 0{,}30\ A \leq X2 \leq A\ 0 \leq X3 \leq AB + X3'; \quad (3.16)$$

$$ЗПmin \leq X4 \leq ЗП + П + X4', \quad (3.17)$$

де: a = – 0, 47, b = 5,32, c = – 6,67 – коефіцієнти рівняння парної регресії залежності суми заробітної плати і прибутку підприємства від обсягу його оборотних активів.

У результаті рішення такої оптимізаційної задачі здійснюється пошук максимально можливого значення показника продуктивності використання (віддачі) активів підприємства шляхом підбору максимальних значень складових доходу, а також оптимальної величини необоротних і оборотних активів підприємства.

Таким чином, з метою забезпечення зростання ефективності діяльності у підприємства виникає можливість моделювати значення показника майбутнього доходу через перерозподіл значень суми і частки його активів (засобів).

Висновки до розділу 3

1. Узагальнюючими показниками, що характеризують рівень забезпеченості підприємства необоротними активами, є фондоозброєність та технічна озброєність праці. Показник фондоозброєності праці слід розраховувати як

відношення середньорічної вартості необоротних активів до середньоспискової чисельності робітників у найбільшу зміну. Коефіцієнт технічної озброєності праці в будівництві доцільно визначати як відношення вартості будівельних машин та механізмів до середньоспискового числа робітників у найбільшу зміну.

2. Технічний стан основних засобів слід визначати за його віковим складом, що відображає співвідношення питомої ваги відповідних вікових груп у загальній кількості одиниць даного виду устаткування, а також за коефіцієнтами зносу та придатності. В ДП «Луцький моторний завод «Мотор» є позитивна динаміка оновлення основних засобів за останні три звітних періоди. У 2022 році коефіцієнт оновлення склав 15.68%, що на 0.92% більше в порівнянні з 2021 роком і на 1.46% - в порівнянні з 2020 роком. На підприємстві має місце прискорене вибуття основних засобів, оскільки коефіцієнт вибуття в 2022 році є більшим в порівнянні з цим же коефіцієнтом за 2021 рік на 0.15% і в порівнянні з 2020 роком на 0.64%. Позитивним моментом в роботі підприємства є зростання коефіцієнта приросту у 2022 році в порівнянні із 2021 роком на 0.2% і в порівнянні з 2020 роком на 0.4%. Водночас основні засоби на підприємстві суттєво зношені. В 2022 році коефіцієнт зносу склав 71.25%, хоча він має тенденцію до зменшення в порівнянні із попередніми роками.

3. Фондовіддача основних засобів ДП «Луцький моторний завод «Мотор» в 2022 році в порівнянні із 2021 роком зросла на 1.87, а активної їх частини на 2.02. Відносне відхилення по фондовіддачі відповідно становило 69,52% і 68,01%. Зростання фондовіддачі основних засобів в 2022 році свідчить про більш ефективне використання цього виду активів.

Основним фактором збільшення фондовіддачі є суттєве збільшення обсягів виконаних робіт у 2022 році, в порівнянні із 2021 роком на 36778,1. Збільшення середньорічної вартості основних засобів в 2022 році, в порівнянні із 2021 роком негативно вплинуло на фондовіддачу. Позитивними факторами у використанні основних засобів є зменшення фондомісткості основних засобів загалом на 0,15 і їх активної частини на 0,14. Поряд із позитивними моментами в роботі базового підприємства щодо ефективності використання основних засобів в

господарській діяльності слід відмітити і окремі недоліки.

4. Вдосконалення аналізу ефективності використання необоротних активів повинно здійснюватися шляхом проведення додаткових досліджень, щодо проведення факторного аналізу необоротних активів, аналізу фінансування процесів відтворення необоротних активів, що дасть можливість надати менеджменту і власникам підприємств більш повну інформацію про використання вищеназваних активів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу зробити науково обґрунтовані висновки щодо вдосконалення організації та методики обліку і аналізу необоротних активів державного сектору економіки. Узагальнюючивищезазначений матеріал можна зробити такі висновки та пропозиції:

1. Проведене дослідження свідчить про те, що ні в економічній літературі, ні в діючому законодавстві немає єдиної думки ні з приводу означення «необоротних активів», ні щодо визначень окремих їх складових. Таке становище негативно позначається на організації їх обліку та аналізу. Для досягнення послідовності та конкретної визначеності слід привести всі нормативні документи у відповідність один з одним і забезпечити узгодженість їх застосування за періодами (адже часто вітчизняне законодавство характеризується вимогами застосування розроблених рекомендацій заднім числом, що є неприпустимим).

2. Найбільш прийнятним і простим для облікових цілей є означення необоротних активів, яке враховує основні їх характеристики. Тому для уточнення з урахуванням сутності таких активів, можна використовуватитаке означення: необоротні активи – це активи з тривалим (більше одного року) строком використання, вартість яких може бути достовірно визначенай є не нижчою від певної встановленої граничної суми, та від використання яких підприємство отримує певні економічні вигоди. Або іншим варіантом може бути взяття за основу означення, яке дається в бухгалтерських стандартах для виробничої сфери: «необоротні активи – всі активи, що не є оборотними».

3. Бухгалтери підприємств державного сектору в своїй роботі з необоротними активами керуються наступною нормативною базою: Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Бюджетним кодексом, НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», Методичними рекомендаціями щодо облікової політики суб’єкта державного сектору, План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, Порядок застосування

Плану рахунків; Типова кореспонденція; Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань»; наказ «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації».

4. Базою для написання кваліфікаційної роботи виступає ДП «Луцький ремонтний завод «Мотор». На «Моторі» здійснюють капітальний ремонт авіаційних двигунів до більшості літаків тактичної авіації Збройних Сил України: бомбардувальників Су-24, винищувачів Су-27 та МіГ-29, а також капітальний ремонт агрегатів паливної автоматики до двигунів Д-30 КП (КП-2) для літаків Іл-76 військово-транспортної авіації. На базовому підприємстві спостерігається послаблення господарського потенціалу, на що вказує зменшення суми необоротних активів на 5,05%. Тобто у підприємства скорочується обсяг наявного у розпорядженні майна. Розмір активів базового підприємства за 2022 рік відповідно до 2021 зріс на 72688 тис.грн (4,07 %). Це пов'язано з зростанням оборотних активів на 91296 тис.грн (6,44%). Спостерігається зниження фінансової незалежності компанії, про що свідчить динаміка коефіцієнта фінансової автономії. На кінець 2022р. підприємство спроможне самостійно профінансувати 77% своїх активів. Відбувається зростання чистого доходу від реалізації товарів та послуг на 59,73%, що вказує на високу конкурентоспроможність в динамічному середовищі. Сума чистого прибутку компанії є додатною (91315 тис. грн у 2022 році), що може вказувати на продуману бізнес-модель.

5. Значний вплив на організацію обліку та аналізу необоротних активів мають особливості діяльності конкретних підприємств державного сектору. Виходячи з цього при формуванні наказу про облікову політику слід врахувати специфіку та результати діяльності установи з тим, щоб врахувати їх при здійсненні облікових процедур.

6. Організація аналітичного і синтетичного обліку необоротних активів являє собою процес вибору й упорядкування способів і прийомів, обробки й видачі достовірної та своєчасної вихідної інформації про наявність, рух, зберігання, використання і вибуття необоротних активів. Для того, щоб

побудувати механізм реалізації такого процесу, необхідно організувати інвентарний облік, закріпити об’єкти необоротних активів за конкретними матеріально відповідальними особами, розробити облікові номенклатури, графіки руху носіїв облікової інформації та робочі інструкції тощо.

7. Для забезпечення підвищення ефективності обліку та аналізу за використанням необоротних активів і формуванням показників консолідованої звітності слід ширше використовувати можливості сучасної комп’ютерної техніки. Це сприятиме формуванню інформаційної бази управляння, здатної забезпечувати оптимізацію діяльності та зростання прибутковості досліджуваної компанії.

8. Проаналізувавши склад та структуру необоротних активів видно, що протягом звітного періоду змінилися необоротні активи підприємства ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» , а саме: в загальному необоротні активи ДП «Луцький ремонтний завод «МОТОР» у 2022 році зменшилися на 18608 тис. грн, порівнюючи з 2021 роком, або на 5,05 %; найбільше зменшилися основні засоби - на 49501 тис. грн та нематеріальних активів – на 1111 тис. грн. (6,77%). Найбільшу частину при формуванні необоротних активів базового підприємства складають основні засоби: у 2020 році – 93,96 %, 2021 році – 87%, у 2022 році – 77,49%. Саме вони забезпечують створення матеріально-технічної бази та сприяють реалізації управлінських потреб підприємства.

9. Вдосконалення аналізу ефективності використання необоротних активів повинно здійснюватися шляхом проведення додаткових досліджень, щодо проведення факторного аналізу необоротних активів, аналізу фінансування процесів відтворення необоротних активів, що дасть можливість надати менеджменту і власникам підприємств більш повну інформацію про використання вищеназваних активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Ю. А., Карпенко Ю. В. Сутнісні характеристики необоротних активів підприємства. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/43841/2/2017n875_Andreychuk_Y_A-The_essential_characteristics_13-17.pdf

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Мінфін України; Наказ, Положення від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l39062

4. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Мінфін України; Наказ, Положення від 27.04.2000 № 92. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l61220

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 12 жовтня 2010 року N 1202. URL: *https://ips.ligazakon.net/document/Re18312?an=3&scop=99&fcop=164*

6. Кафка С. М. Облік надходження необоротних активів та формування їх первісної вартості. *Ефективна економіка*. 2017. №4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5549

7. Гнатюк А. А. Новий погляд на класифікацію необоротних матеріальних активів в умовах кризи. *Modern Economics.* 2021. № 25(2021). С. 46-51.

8. Лужняк Л. Й., Нечай Д. Я. Еволюція поняття та економічна сутність необоротних матеріальних активів підприємства. *Зб. наук. праць студентів кафедри економ. експертизи та аудиту.* 2019. Вип. 1. С. 184-188

9. Богданюк О.В., Бачинська Л.С., Особливості нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів у державному секторі України. *«Молодий вчений» № 9 (49)*, вересень, 2017 р. URL:

http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/9/107.pdf

10. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l328147

11. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору. Наказ Міністерства фінансів України 23 січня 2015 року N 11. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MF15004

12. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 р. № 11. URL: https://document.vobu.ua/doc/5796

13. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Мінфін України; Наказ, План від 31.12.2013 № 1203. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l417948

14. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання. Мінфін України; Наказ, Порядок, Акт, Форма типового документа, Картка від 13.09.2016 № 818. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l461306

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 127 «Зменшення корисності активів». URL: https://ips.ligazakon.net/document/TM041248

16. Про затвердження Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування. Мінфін України; Наказ, Порядок, Форма, Звіт, Довідка, Записка, Реєстр від 24.01.2012 № 44. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l373349

17. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання. Наказу Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l461306

18. Дмитрук Б. П., Германенко Л. М., Свєтлова Н. М. Особливості на напрями забезпечення облікової політики необоротних активів в обліку і

оподаткування. *Економіка та суспільства*. 2021. Вип. 30. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-5

19. Задорожній З-М., Муравський В., Костецький Я., Задорожній М. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Т. 5(46). С. 149-160

20. Сторожук Т. М., Блищик Л. В. Особливості відображення необоротних активів у балансі за національними та міжнародними стандартами. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 29. С. 607-615.

21. Сусіденко Ю. В. Регулювання обліково-контрольного забезпечення необоротними активами підприємства. *Східна Європа: бізнес та управління*. 2017. Вип. 59100. С. 155-159

22. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Цегельник Н. І. Управлінський облік: підручник. Житомир : Рута, 2015. 632 с.

23. Яковишина Н.А. Аналіз кошторису доходів і видатків бюджетної установи. URL: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2013/Economics/7_150193.doc.htm

24. Arisman, George. (2022). Classification, valuation and accounting for fixed assets, depreciation, expense, and renewals. Retrieved from : https://www.researchgate.net/publication/35886387_Classification_valuation_and_accounting_for_fixed_assets_depreciation_expense_and_renewals

25. Raximova, Guzalbegim. (2020). Problems ofaccounting and audit of fixed assets. *Theoretical &Applied Science*. 85. 726-729. 10.15863/TAS.2020.05.85.131.

26. Вишнівецька А. А. Особливості аналізу діяльності бюджетних установ. *Управління розвитком*. 2014. № 4 (167). С. 146-149.

27. Владімірова Н. Напрями реформування державного фінансового контролю задля забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 16. С. 46–52.

Додаток А

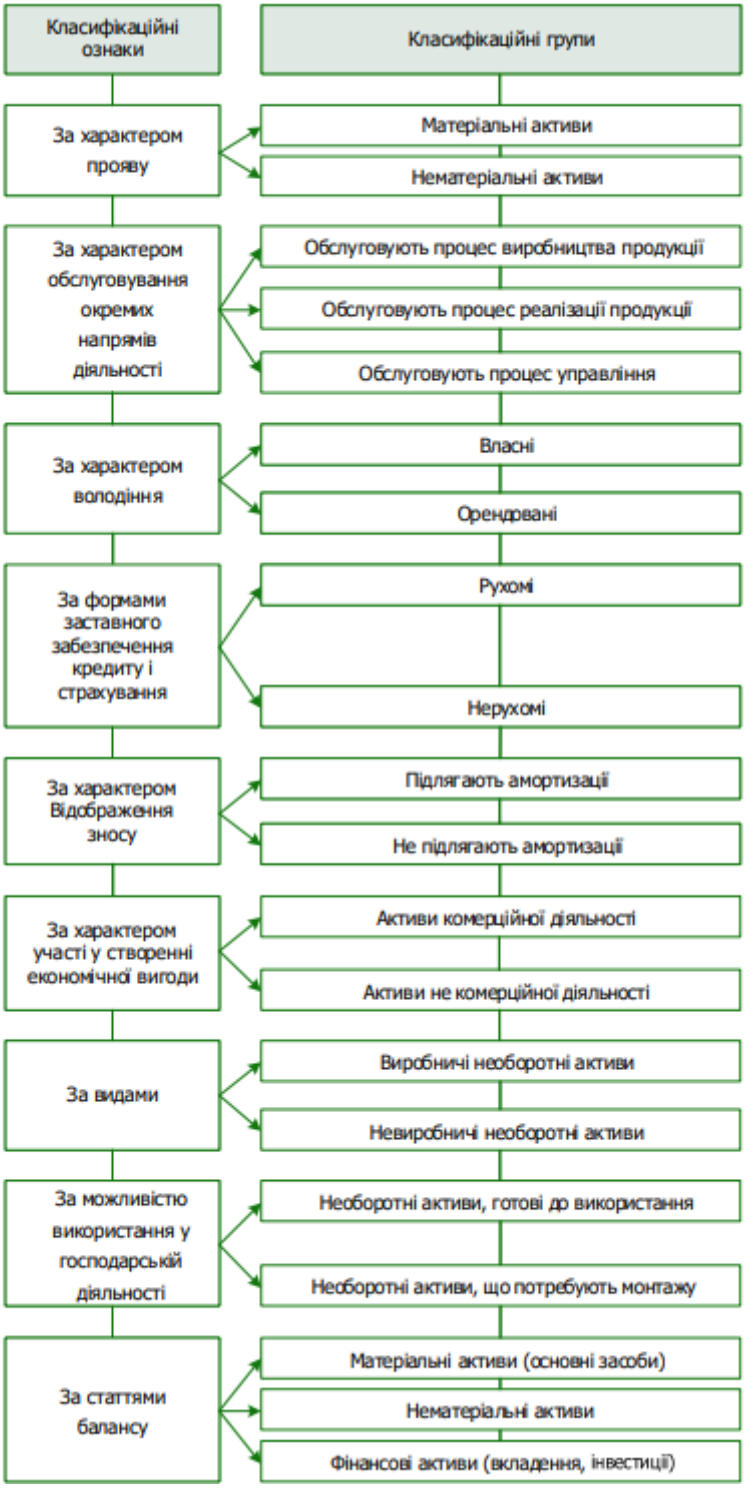

Рис. Класифікація необоротних активів.

Джерело: [9]

Додаток Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 року

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	**1000**	2 750.00	6 745.00
первісна вартість	**1001**	4 515.00	9 033.00
накопичена амортизація	**1002**	1 765.00	2 288.00
Незавершені капітальні інвестиції	**1005**	17 501.00	15 065.00
Основні засоби	**1010**	395 528.00	356 894.00
первісна вартість	**1011**	620 914.00	642 430.00
знос	**1012**	225 386.00	285 536.00
Інвестиційна нерухомість	**1015**	0.00	0.00
первісна вартість	**1016**	0.00	0.00
знос	**1017**	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	**1030**	0.00	0.00
інші фінансові інвестиції	**1035**	0.00	0.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	**1040**	1 051.00	1 134.00
Інші необоротні активи	**1090**	0.00	0.00
Усього за розділом I	**1095**	**416 830.00**	**379 838.00**
II. Оборотні активи Запаси	**1100**	655 324.00	665 319.00
Виробничі запаси	**1101**	510 682.00	527 716.00
Незавершене виробництво	**1102**	144 202.00	137 334.00
Готова продукція	**1103**	11.00	13.00
Товари	**1104**	429.00	256.00
Поточні біологічні активи	**1110**	0.00	0.00
Векселі одержані	**1120**	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	**1125**	87 496.00	61 463.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	**1130**	27 058.00	28 095.00
з бюджетом	**1135**	35 355.00	13 713.00
у тому числі з податку на прибуток	**1136**	0.00	3 884.00
з нарахованих доходів	**1140**	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	**1145**	138 760.00	64 661.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	**1155**	755.00	643.00
Поточні фінансові інвестиції	**1160**	110 754.00	240 977.00
Гроші та їх еквіваленти	**1165**	44 379.00	46 216.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Готівка	**1166**	8.00	12.00

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Б

Рахунки в банках	**1167**	44 371.00	46 204.00
Витрати майбутніх періодів	**1170**	0.00	0.00
Інші оборотні активи	**1190**	20 629.00	11 402.00
Усього за розділом II	**1195**	1 120 510.00	1 132 489.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0.00	0.00
Баланс	**1300**	1 537 340.00	1 512 327.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	**1400**	12 320.00	12 320.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	**1401**	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	**1405**	6 638.00	6 445.00
Додатковий капітал	**1410**	0.00	0.00
Емісійний дохід	**1411**	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	**1412**	0.00	0.00
Резервний капітал	**1415**	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	**1420**	1 305 664.00	1 341 450.00
Неоплачений капітал	**1425**	0.00	0.00
Вилучений капітал	**1430**	0.00	0.00
Інші резерви	**1435**	0.00	0.00
Усього за розділом I	**1495**	**1 324 622.00**	**1 360 215.00**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов' язання	**1500**	23 098.00	26 781.00
Пенсійні зобов'язання	**1505**	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	**1510**	0.00	0.00
Інші довгострокові зобов'язання	**1515**	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення	**1520**	34 869.00	14 059.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	**1521**	0.00	0.00
Цільове фінансування	**1525**	71 526.00	46 995.00
Благодійна допомога	**1526**	0.00	0.00
Усього за розділом II	**1595**	**129 493.00**	**87 835.00**
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	**1600**	0.00	0.00
Векселі видані	**1605**	0.00	0.00
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	**1610**	0.00	0.00
товари, роботи, послуги	**1615**	16 246.00	12 508.00
розрахунками з бюджетом	**1620**	3 248.00	3 033.00
у тому числі з податку на прибуток	**1621**	1 366.00	0.00
розрахунками зі страхування	**1625**	1 942.00	3 100.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
розрахунками з оплати праці	**1630**	7 817.00	12 587.00

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Б

за одержаними авансами	**1635**	1 475.00	1 978.00
за розрахунками з учасниками	**1640**	12 426.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	**1645**	244.00	255.00
за страховою діяльністю	**1650**	0.00	0.00
Поточні забезпечення	**1660**	38 911.00	30 158.00
Доходи майбутніх періодів	**1665**	0.00	0.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	**1670**	0.00	0.00
Інші поточні зобов’язання	**1690**	916.00	658.00
Усього за розділом III	**1695**	83 225.00	64 277.00
IV. Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	0.00	0.00
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	0.00	0.00
Баланс	**1900**	1 537 340.00	1 512 327.00

ДОДАТОК В

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2020 рік

1. Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	477 201.00	753 073.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	338 613.00	423 006.00
Валовий: прибуток	2090	138 588.00	330 067.00
збиток	2095	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	46 157.00	83 076.00
Адміністративні витрати	2130	35 358.00	35 364.00
Витрати на збут	2150	56 504.00	50 213.00
Інші операційні витрати	2180	58 206.00	131 447.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	34 677.00	196 119.00
збиток	2195	0.00	0.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	569.00	469.00
Інші доходи	2240	27 605.00	36 779.00
Фінансові витрати	2250	222.00	434.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	1.00	19.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	62 628.00	232 914.00
збиток	2295	0.00	0.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-12 796.00	-51 754.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	49 832.00	181 160.00
збиток	2355	0.00	0.00

2. Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	0.00

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ В

Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0.00	0.00
Інший сукупний дохід	2445	0.00	0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	49 832.00	181 160.00

3. Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	110 390.00	241 312.00
Витрати на оплату праці	2505	222 468.00	240 356.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	47 988.00	52 809.00
Амортизація	2515	63 351.00	66 510.00
Інші операційні витрати	2520	37 454.00	98 298.00
Разом	2550	481 651.00	699 285.00

4. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0.00	0.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0.00	0.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.00	0.00
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.00	0.00
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.00	

Додаток Г
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 року
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, ти грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	15 820.00	16 417.00
первісна вартість	1001	26 315.00	29 717.00
накопичена амортизація	1002	10 495.00	13 300.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	14 833.00	30 660.00
Основні засоби	1010	360 513.00	320 843.00
первісна вартість	1011	625 148.00	654 916.00
знос	1012	264 635.00	334 073.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1 134.00	856.00
Усього за розділом I	**1095**	**392 300.00**	**368 776.00**
II. Оборотні активи Запаси	1100	652 625.00	770 515.00
Виробничі запаси	1101	508 013.00	637 475.00
Незавершене виробництво	1102	144 343.00	131 889.00
Готова продукція	1103	13.00	28.00
Товари	1104	256.00	1 123.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	61 463.00	10 351.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	28 327.00	22 043.00
з бюджетом	1135	16 143.00	24 828.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 884.00	2 444.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	64 661.00	95 584.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	643.00	580.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	240 977.00	75 749.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	46 216.00	95 260.00
Готівка	1166	12.00	17.00
Рахунки в банках	1167	46 204.00	95 243.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Інші оборотні активи	1190	12 126.00	322 648.00
Усього за розділом II	**1195**	**1 123 181.00**	**1 417 558.0**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	**0.00**	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, ти грн
Баланс	**1300**	**1 515 481.00**	**1 786 334.0**

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Г

ПАСИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	12 320.00	12 320.00
Капітал у дооцінках	1405	6 445.00	6 252.00
Додатковий капітал	1410	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 281 761.00	1 320 916.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Усього за розділом I	**1495**	**1 300 526.00**	**1 339 488.00**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов' язання	1500	14 169.00	2 554.00
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	35 366.00	39 619.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	22 665.00	31 253.00
Усього за розділом II	**1595**	**72 200.00**	**73 426.00**
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	12 508.00	33 407.00
розрахунками з бюджетом	1620	3 043.00	2 817.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	3 100.00	2 954.00
розрахунками з оплати праці	1630	12 587.00	12 371.00
за одержаними авансами	1635	1 978.00	170 003.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	9 144.00
із внутрішніх розрахунків	1645	255.00	3 897.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	84 296.00	123 205.00
Доходи майбутніх періодів	1665	24 330.00	14 786.00
Інші поточні зобов'язання	1690	658.00	836.00
Усього за розділом III	**1695**	**142 755.00**	**373 420.00**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	**0.00**	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	**0.00**	
Баланс	**1900**	**1 515 481.00**	**1 786 334.00**

Додаток Д

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2021 рік

1. Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	558 136.00	460 417.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	362 900.00	324 475.00
Валовий: прибуток	2090	195 236.00	135 942.00
Інші операційні доходи	2120	15 846.00	46 157.00
Адміністративні витрати	2130	41 424.00	35 358.00
Витрати на збут	2150	64 809.00	62 343.00
Інші операційні витрати	2180	57 217.00	58 206.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	47 632.00	26 192.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	
Інші фінансові доходи	2220	575.00	569.00
Інші доходи	2240	17 762.00	27 605.00
Фінансові витрати	2250	1 290.00	744.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	
Інші витрати	2270	71.00	1.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	64 608.00	53 621.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-14 768.00	-11 889.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	49 840.00	41 732.00

2. Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0.00	
Інший сукупний дохід	2445	0.00	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Д

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	49 840.00	41 732.00

3. Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	170 501.00	110 390.00
Витрати на оплату праці	2505	257 241.00	222 468.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	56 376.00	47 988.00
Амортизація	2515	68 756.00	63 351.00
Інші операційні витрати	2520	18 280.00	37 454.00
Разом	2550	571 154.00	481 651.00

4. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0.00	0.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0.00	0.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.00	0.00
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.00	0.00
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.00	

Додаток Ж
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 року
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	16 417.00	15 306.00
первісна вартість	1001	29 717.00	31 587.00
накопичена амортизація	1002	13 300.00	16 281.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	30 660.00	40 676.00
Основні засоби	1010	320 843.00	271 342.00
первісна вартість	1011	654 916.00	676 138.00
знос	1012	334 073.00	404 796.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	856.00	983.00
Відстрочені податкові активи	1045	21 861.00	
Усього за розділом I	**1095**	**368 776.00**	**350 168.00**
II. Оборотні активи Запаси	1100	770 515.00	793 643.00
Виробничі запаси	1101	637 475.00	626 272.00
Незавершене виробництво	1102	131 889.00	166 181.00
Готова продукція	1103	28.00	37.00
Товари	1104	1 123.00	1 153.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10 351.00	36 647.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	22 043.00	25 725.00
з бюджетом	1135	24 828.00	32 344.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 444.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	95 584.00	86 689.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	580.00	2 804.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	75 749.00	261 329.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	95 260.00	20 558.00
Готівка	1166	17.00	26.00
Рахунки в банках	1167	95 243.00	20 532.00
Інші оборотні активи	1190	322 648.00	249 115.00
Усього за розділом II	**1195**	**1 417 558.00**	**1 508 854.00**
Баланс	**1300**	**1 786 334.00**	**1 859 022.00**

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	12 320.00	1 382 368.00
Капітал у дооцінках	1405	6 252.00	6 060.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 320 916.00	94 718.00

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Ж

Неоплачений капітал	1425	49 132.00	
Усього за розділом I	**1495**	**1 339 488.00**	**1 434 014.00**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов' язання	1500	2 554.00	
Довгострокові забезпечення	1520	39 619.00	57 109.00
Цільове фінансування	1525	31 253.00	54 532.00
Усього за розділом II	**1595**	**73 426.00**	**111 641.00**
товари, роботи, послуги	1615	33 407.00	34 622.00
розрахунками з бюджетом	1620	2 817.00	8 049.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 022.00	
розрахунками зі страхування	1625	2 954.00	3 975.00
розрахунками з оплати праці	1630	12 371.00	15 881.00
за одержаними авансами	1635	170 003.00	66 396.00
за розрахунками з учасниками	1640	9 144.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	3 897.00	6 618.00
Поточні забезпечення	1660	123 205.00	164 833.00
Доходи майбутніх періодів	1665	14 786.00	12 020.00
Інші поточні зобов'язання	1690	836.00	973.00
Усього за розділом III	**1695**	**373 420.00**	**313 367.00**
Баланс	**1900**	**1 786 334.00**	**1 859 022.00**

Додаток 3
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
1. Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	933 825.00	558 136.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	687 529.00	362 900.00
Валовий: прибуток	2090	246 296.00	195 236.00
Інші операційні доходи	2120	33 993.00	15 846.00
Адміністративні витрати	2130	62 778.00	41 424.00
Витрати на збут	2150	48 701.00	64 809.00
Інші операційні витрати	2180	63 977.00	57 217.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	104 833.00	47 632.00
Інші фінансові доходи	2220	579.00	575.00
Інші доходи	2240	15 548.00	17 762.00
Фінансові витрати	2250	4 118.00	1 290.00
Інші витрати	2270	71.00	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	116 842.00	64 608.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-25 527.00	-14 768.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	91 315.00	49 840.00

2. Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Інший сукупний дохід	2445	5 441.00	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	5 441.00	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	5 441.00	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	96 756.00	49 840.00

3. Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	170 396.00	170 501.00
Витрати на оплату праці	2505	362 959.00	257 241.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Відрахування на соціальні заходи	2510	78 950.00	56 376.00

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ З

Амортизація	2515	75 330.00	68 756.00
Інші операційні витрати	2520	209 108.00	18 280.00
Разом	2550	896 743.00	571 154.00